

Historielagsnytt

Bilde av den meget spesielle Lidskjalf-villaen omtalt inne i bladet.

Villa Lidskjalf - Se artikkel side 10

Huøk Årsmøtet på Sørvingen Torødag 19. mars 2015

Skoger og Konnerud
Historielag

Årningen av Skjeldrum saga blir søndag 6. september 2015

Tekst og foto: Reidar Halden

Tidlig i sommer så vi at tiden var på vei til å ta oss igjen.

Bygningsmessig var alt klart i mai – 14. Teknisk trodde vi det var klart inntil den første tømmerstokken skulle prøves på saga.

Sagbladene, som har vært til vikking og oppsetting i Veggli, var totalt ubrukelige. Vi har betalt stor regning, men ingenting var gjort med sagbladene. Alt er nå i orden etter at bladene har vært hos en kar i Hvittingfoss.

En komité på fem bestående av Jan Sundby Ekeberg, Linda Skjeldrum, Tom Hayden, Hans Myhre og Reidar Halden skulle ta ansvaret for innredningen av det lille skogbruksmuseet under saga- Arild Sønstrød ble engasjert, og foreslo felter med bilde- montasjer – ca 20 i alt – som han lager og blir ferdig med i høst.

Med kjempefin hjelp av Ingar Steen og Arve Hoven i foto-og it komiteen har vi i mange timer og kvelder tatt ut ca 60 bilder fra

arkiv. Mye måtte fotograferes på nytt. Det som tok lengst tid var riktige navn og steder på hvert bilde.

Nå lukker vi for i år, og når våren kommer ligger alt klart til oppsetting.

Redaktørens vignett

Historielagsnytt er full av artikler og bilder fra nær og fjern fortid. Som enhver redaksjon bestreber vi oss på best mulig korrekt informasjon, men det er en krevende øvelse. Redaksjonen har som oftest sporadisk kunnskap om de ulike temaer, mens det blant flere tusen lesere som oftest er en eller flere som har mye mer kjennskap enn oss om de ulike temaer. Derfor registrerer de sikkert av og til feilinformasjon som de gjerne skulle ha korrigerert. Det er ikke mange tilbakemeldinger på feil vi får. Det kan skyldes at dere er «snille» med oss eller kanskje «gir blaffen» siden det er ganske lenge til neste utgave.

I forrige utgave hadde redaktøren plassert bilde av ei høyløe inntil artikkelen om Stallane boplass. Det var feil og er i denne utgave linket inn til boplassen Tørjevollen der den hører hjem-

me. Var det noen som oppdaget det bortsett fra artikkelforfatteren? Han var nok redd for at noen skau- traversere skulle mobbe han, men det var altså ikke hans feil.

Det er jo litt «status» å være godt kjent på Vestskauen, men vi hørte fint lite om denne høyløa. Var dere snille med oss eller er dere ikke så kjent på Vestskauen allikevel. Det spiller nå mindre rolle. Vi har jo et bilde som er et minne om løa. I dag står den verken på Stallane, Tørjevollen og heller ikke på Rønnhue hvor den endte sitt liv som et godt bidrag til kaffekjelen på svartovnen der vil vi tro.

Per Runar Thoresen / redaktør

Hei

I skrivende stund har høsten virkelig satt sitt merke på naturen også her hos oss, men heldigvis har vi sluppet unna det verste uværet. I den forbindelse er det ekstra artig å lese Goro Haldens oppsummering av været så langt og hvilke gamle værtegn som slår til.

Om været akkurat nå er svært grått, går arbeidet strålende i våre prosjekter og komitéer. Det «dramatiske selskap» fremførte en forestilling i høst som virkelig kalte på latter-musklene. Skjeldrumsaga er så godt som ferdigstilt. På Rønnehue var alt på stell da vi var på Vestskogdagen, og som vanlig var arrangementskomiteen på plass og gjorde en uvurderlig innsats! Styret skal virkelig få oppleve Rønnehue da vi skal ha styremøte der før jul. Foto/itkomitén vår jobber kontinuerlig, og vi hadde nok en gang glede av deres arbeid under foredraget til Hans Haveraaen på Høstmøtet vårt. Bladet dere nå har i hendene krever absolutt sin mann og kvinne – TUSEN TAKK til dere i redaksjonskomiteén som gir oss et så flott produkt!

Dette var et lite tilbakeblikk. I 2015 fyller laget vårt 40 år, -ikke så veldig «rundt,» men vi ønsker å markere dette. Først og fremst blir det gitt ut et «jubileumsnummer» av medlemsbladet vårt. På årsmøtet, 19. mars 2015, blir det bløtkakefest m.m. Da skal vårt siste prosjekt lanseres: «Skogersangen» av Inger Hyllseth. Sangen er filmatisert gjennom opptak rundt i Skogerbygda, en skoleklasse på Skoger skole fremfører sangen, kantoren i Skoger, Victor Riakin, spiller melodien «Rosen», og vi har opptak av at Inger selv leser teksten. Vi ser frem til å dele dette med dere.

«Kor skal vi reis hen?» Styret ønsker å gjenta fjorårets suksess med en dagstur på våren. Vi er åpne for forslag, send det gjerne til oss på e-post innen 1. februar 2015. Vi fikk allerede et forslag på fjorårets tur, men vi tar gjerne i mot flere. Og så fort vi har et opplegg klart, legger Arve Hoven det ut på siden vår og da får dere mulighet til å melde dere på. Så følg med på hjemmesiden med jevne mellomrom!

Vestskogdagen blir den 31. mai. Program kommer senere.

Skjeldrumsaga åpnes offisielt 6. september med familiedag. Gled dere til å se hva dugnadsgjengen har fått til gjennom minst 2000 dugnadstimer.

Til slutt vil jeg nevne et prosjekt som er i «støpeskjeen»: Turisthotellet på Konnerud. Er det noen som kjenner til dette stedets mangfoldige historie, - har fortellinger, bilder etc., så ta kontakt med oss.

En god avslutning på året ønsker jeg hver især og ikke minst en GOD og fredfull jul! Jeg gleder meg til hvert et møte med dere og håper de blir riktig mange i året som kommer!

Hilsen Hanne

32774982321174

TIPPE – LOTTO – JOKER – KENO

Hver gang du spiller kan du la staten betale en andel til Skoger og Konnerud Historielag. Registrer deg eller gi kommisjonæren vårt reg.nr. **982321174**

Historielagsnytt

Ansvarlig utgiver:

Styret i Skoger og Konnerud Historielag.
Nr. 2 november 2014 33. årgang.
Bladet kommer ut to ganger årlig- vår og høst
-og sendes alle medlemmene i Historielaget.
Opplag: 750 eksemplarer

Styret

Leder: Hanne Elisabeth Skjeldrum
Fretheim, leder@skhist.no
Nestleder: Jan Sundby Ekeberg
Kasserer: Randi Raaen
Sekretær: Anne Lise Bjørge Erichsen
Styremedl: Tone Sverreson Ørmen
Styremedl: Tore Skjeldrum
Varamedl: Elisabeth Ruud
Varamedl: Linda Skjeldrum

Redaksjonskomité:

Redaksjonen tar imot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

Redaktør: Per Runar Thoresen
redaksjon@skhist.no
Medlem: Tone Sverreson Ørmen
Medlem: Ingvild Anita Velde
Medlem: Inger Johnsrud
Medlem: Reidar Hyldetoft

Fotokomité

Tar imot bilder fra gammel og nyere tid.
Leder: Ingar Steen
foto@skhist.no

Teatergruppa - Det Dramatiske Selskap

President Arild Sønstrød

Bygdesamlingen på Borge

E-post: post@skhist.no

Postadresse

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Hjemmeside og e-post

E-post: post@skhist.no
Web: www.skhist.no

Lay out: Print Konsult, Andebu
Trykk: Trykk Service AS, Drammen

Forsidebilde

Den spesielle villaen Lidskjalf som er omtalt inne i bladet: Foto: Tone Sverreson Ørmen

«Kumingruppa» er i sving

Tekst: Per Runar Thoresen

«Kumingruppa» er forkortelse for Kulturminnegruppa i Skoger og Konnerud Historielag.

Tidligere har Jo Sellæg på vegne av Drammen Kommune registrert bygninger (hytter og hus) på Konnerud og klassifisert / kodet dem etter den offisielle skalaen for verneverdighet.

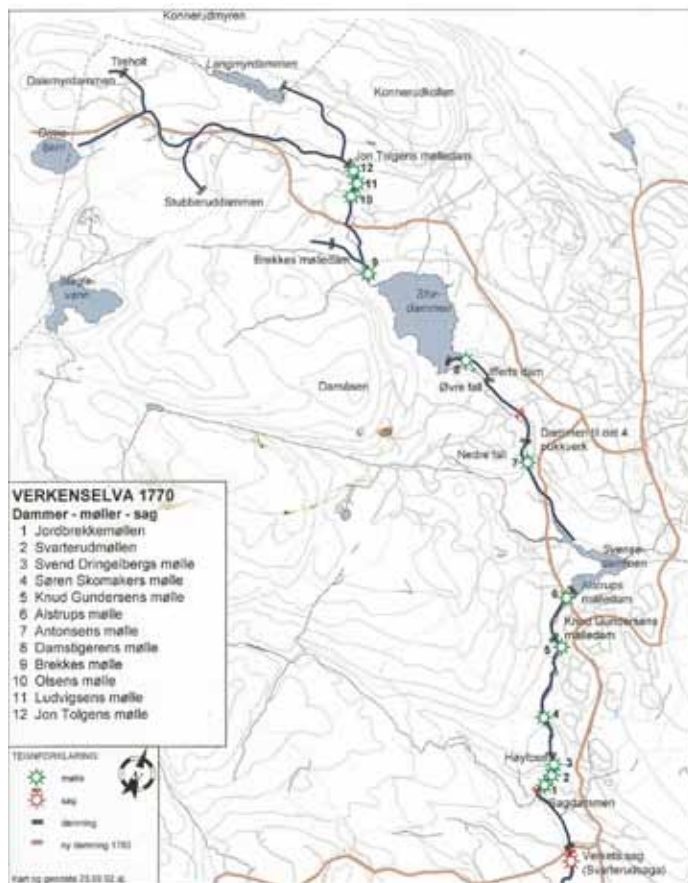
På vegne av kommunen tar KUMINGRUPPA for seg de mer tekniske kulturminner som gamle demninger, ruiner, fundamenter, steingjerder, skjerp etc. Objektene blir GPS-registrert i korrekt kartposisjon og fotografert.

Det blir mange fine turer i terrenget og mye klatring/krabbing i ulendt terreng for gamle gubber. Snubletrådene er mange og bråtné «ribbein» og andre småskader forekommer, men stort sett går det bra.

Det er ikke bestandig vi finner hva vi søker etter, men det er stor glede når vi finner nesten usynlige rester av demninger som laget mølledammer for mølledrift for 2-300 år siden.

Langs Verkenselva fra Stubberud til Svingen i Skoger var det i sin tid hele 12 kornmøller som en vanlig turvandrer i dag ikke kan se restene av.

Dette er viktige kulturverdier som nesten har gått i glemmeboken. Det er derfor viktig og få dem registrert og plassert på kartet slik at etterslekten kan nyte gleden av denne unike historien.

Kartet hentet fra boken *Konnerudverket* viser de 12 møllene som lå langs vassdraget. Brekkes mølle er nr 9 rett nord/vest for Stordammen.

Kumingruppas kaffepause ved Konnerudverkets gruver (Vasakeriet). Fra v: Erik Bjørnløv-Larsen, Tom Hayden og Per Ranar Thoresen. (Foto m/tidsforsinkelse: Tom Hayden).

Rester av demning ved Brekkes Mølledam. Foto: Tom Hayden.

Konnerudbussen for ca 100 år siden

Tekst: Per Runar Thoresen. Kilde boka Trikken (Brakar forlag 2004)

Den nye Konnerudvei (Konnerudbakkene som erstattet Gamlebakkene) ble bygd i 1885)

Allerede i 1909 søkte vognmann Knud Olsen om å opprette en automobilrute opp Konnerudveien opp til bergverkssamfunnet på «byens tak» Mange Drammensere bygde hytter på Konnerud og Olsen så nok for seg et godt trafikkgrunnlag. Det var ikke selvsagt å få tillatelse til å bruke den nye veien, så Olsen foreslo alternativt å kjøre om Kobbervikdalen og Gundesø frem til Konnerukollen Sanatorium (Senere Turisthotell). Dessverre ble det avslag på Olsens plan fra Skoger herredstyre og Amtmannen i Jarlsberg og Larvik (Fylkesmannen)

Man måtte så i en periode avfinne seg med Hest omnibussen.

Hest omnibussen

Det var vognmann Thoresen som omkring 1917-18 traffikkerte med vogn trukket av to hester. Vognen hadde plass til 8 passasjerer fordelt på to langsgående benker. Selskapet holdt til i Blektjernveien.

Året etter i 1919 ble AS Konnerudbilen etablert og denne gangen var det ikke noe problem med å få konsesjon. Herredstyret satte imidlertid krav i forhold til støvplagen og høyeste fart var 20 km,

17 mai bildet fra ca 1950 viser Bussgarasjen til høyre på bildet. Veistumpen «Skrabben» ligger mellom garasjen og daværende Gramsborg Landhandleri. (nå Halvorsen trafikkskole). I Garasjen var det plass til 4 busser. På det kaldeste på vinteren måtte sjåføren inn og fyre opp en vedovn ved 4 tiden slik at det ble litt lunk og bussen kunne starte lettere. Bildet er tatt av Olaf Rustand og midt på bildet ser vi hans bror Øyvind Rustand med datter på armen samt ryggen til Øyvinds kone Ragnhild Rustand (tidligere Thorsberg).

Konnerudbilen ca 1928.

Bilen hadde plass til 12 personer og billettprisen kr 2,50. I forhold til dagens pris var nok dette ganske så dyrt.

I årene som fulgte var det forskjellige eierkonstellasjoner. Bl.a. Skipsreder Joseph Johansen
(fra Selskapet Johansen & Egelien på Gyldenløves plass.)

Skoger og Konnerud Rutebilselskap

Dette selskapet ble stiftet i 1928 av Nils Svendsen og de overtok Konnerudbilen.

De hadde 2-3 busser som traffikerte Drammen-Konnerud og Drammen- Skoger.

Svein Helling overtok aksjemajoriteten i 1934. I 1947 kjøpte de opp Rødgate ruten og dermed hadde de 15 busser og 39 ansatte. Med avganger i Drammen betjente de, Skoger, Konnerud, Frydenhaug, Hestengen, Strøm og Rødgate.

Det var en utstrakt boligbygging i områdene selskapet kjørte og ikke minst til Konnerud kunne man i helgene ha opptil 4 busser på samme avgang med ski og friluftspassasjerer.

Mange av bussene hadde egen skiboks bak på bussen.

I 1965 ble Svein Helling eneaksjonær og SHB (Svein Helling Busslinjer) overtok driften.

Historietime i skogen

Tekst og foto: Tone Sverreson Ørmen

Over 100 historieinteresserte trosset regnværet, og samlet seg ved Vestskog bauta'n i mai. Det ble den tradisjonelle dagen for å minnes Vestskogjegerne fra krigen og det var industri- og finansmann Johan H. Andresen som holdt minnetalen ved Vestskogjegerne slik hans far hadde gjort tidligere.

På minnebautaen ved Lauvkolltjern ønsket først kaptein Andres Devlin alle velkommen.

Johan H. Andresen holdt minnetalen over «gutta på Skauen» et begrep som kom i bruk våren 1944. Den gangen hadde en stor gruppe med 20 åringer dratt til skogs for å slippe unna tyskerne. Nazistene hadde planer å mobilisere unge nordmenn til kamp, men de unge guttene fra Skoger, Sande og Drammen hadde dratt til skogs.

Gunnar Båsen fra Sande og Karl Olsen fra Drammen var to av de som bodde på Vestskog under krigen. Gunnar Båsen på 90 var den yngste, så han var bare ungdommen i følge Karl Olsen som nå er blitt 92 år.

- Det var veldig hyggelig at så mange hadde kommet for å høre Johan H. Andresen tale og legge ned blomster på bautaen, sa Gunnar Båsen som var en av de som hadde vært på Vestskog under krigen.

Bauta'n kom på plass i 1965 for å markere Vestskogjegernes innsats under krigen.

Arrangementet er til minne om de norske motstandsfolkene som drog til skogs i september 1944 og levde i skjul for tyske okkupanter i Vestskog mellom Skoger og Konnerud.

Kaptein Andreas Devlin flankert av to Vestskogjegere: Karl Olsen (92 år) til venstre og Gunnar Båsen (90) til høyre.

Vestskogjeger-sangen

Her kommer Vestskogjegernes arme
Fra skogen som har vært vårt skjulested
:/: Til by og bygd går ferden,
Vi skal skaffe ut av verden
Hver en tysker som har jaget oss av sted:/:

Vårt land skal vi rydde for fiendeflokk
Av tyskere og nazister har vi fått nok.
:/: Vi selv skal regjere
Vi vil ikke mere
Se grønnklædde djævler gå amok :/:

Fra nå av er rollen om,
For nå er det vi som jager dom.
:/: Å gjemme seg på skogen
Det nytter ei for nogen
For fienden som nå skal få sin dom :/:

På krigen skal vi nå lage slutt,
Vi gir oss ei før motstanden er brutt.
:/: Og sammen med freden
Vi bringer med oss gleden
Nazityranniet er kaputt :/:

Mel. Vi går over doggstankte berg

Om kongeriket på Rønnehue

Etter kransenedleggelse og minnetale ved bautaen gikk turen videre til Rønnehue der historiker og forfatter Tor Bomann-Larsen kåserte uten manus i en time om kongen, fedrelandet og grunnloven.

– Det var veldig interessant, og så klarte han å flette inn humor, så de fremmøtte satt og lyttet og kanskje de lærte noe om Kongehuset vårt.

Historiker og forfatter Tor Bomann-Larsen kåserte om « Kong Haakon VII» kongen som forsvarte grunnloven om en konge som ikke kunne si nei og det kunne ikke Bomann-Larsen heller da Skoger og Konnerud Historielag spurte han. Han kom rett fra Festspillene i Bergen til en liten scene langt inne på skogen, på den lille husmannsplassen Rønnehue.

De 120 fremmøtte satt stille og hørte på hans fengende fortelling om Grunnloven og det første ordet i paragraf 1 « Kongeriket Norge».

Uten manus fortalte han engasjerende, kun forstyrret av fuglekvisper, og publikum satt på setervollen og lyttet, han hadde nesten all makt i denne sal, bortsett fra at salen var ute i friluft. Regnværet hadde glidd over og lysere tider var i sikte denne søndags ettermiddagen i mai.

Historielagets leder Hanne Skjeldrum Fretheim har gitt Tor Bomann-Larsen en gave fra Skogerbygda.

Som takk for foredraget fikk han ikke en kiste med gull og glitter, men en trekasse, fylt med epleaft, blomster og diverse bøker fra Skoger bygda overlevert av vår engasjerte leder Hanne Skjeldrum Fretheim som var veldig fornøyd med dagen.

Johan H. Andresen gjør honnør til minnebautaen.

Gårdsklokke, Stabbursklokke, Matklokke og mange flere...

Tekst: Per Runar Thoresen

Foto: Tone Sverreson Ørmen

På vedlagte faksimile i brev fra Vestfold Fylkesmuseum datert 31. juli 1980 svarer Fylkesmuseet at man ikke kan se at de har en etterlyst Stabbursklokke fra Skoger Historielag. Den etterlyste Stabbursklokken skal være fra Gulliksrud gård i Skoger.

Redaksjonen har vært en tur på Bygdemuseet på Borge og fant en fin Stabbursklokke der som angivelig er fra Eik. Muligens er det ikke den etterlyste klokken, men fin er den i alle fall.

«I klokkestrengen»

Gårdsklokke, stabbursklokke eller matklokke. Kjært barn har mange navn. Gårdsklokker har i århundrer vært i bruk i klok-

ketårn på stabbur og driftsbygninger for å markere arbeidsdagens ulike faser. Det var nok en hyggelig lyd som ringte inn til dugurd (lunsj), men kanskje mindre hyggelig når matpausen var over. I tillegg har en stabbursklokke eller en matklokke pyntet opp gårdstunet. I nyere tid opplever vi også stor etterspørsel fra hytteeiere som ønsker gårdsklokker.

Olsen Nauen klokkestøperi

Olsen Nauen Klokkestøperi i Barkåker (Tønsberg) er det eneste klokkestøperi som i dag eksisterer i Norge. Grunnlagt i 1844 og ledes av 6 generasjon i familien.

Husk Julebutikk på Skallstad

Uke 46	Lørdag og Søndag 15 og 16 nov kl 11.00 -1600	
Uke 47	Onsdag 19. nov kl. 1600-1900	samt lørdag og søndag 1100 – 1600
Uke 48	Onsdag 26. nov. kl. 1600-1900	samt lørdag og søndag 1100 - 1600
Uke 49	Onsdag 3. des. kl. 1600-1900	samt lørdag og søndag 1100-1600
Uke 50	Onsdag 10. des. kl. 1600-1900	samt lørdag og søndag 1100-1600

Sleperiven vant

Tekst og foto: Tone Sverreson Ørmen

I forbindelse med åpningen av Skoger Bygdesamling på Mellom-Borge den 17. juni 1978 oppnevnte Skoger Historielag en komite som fikk i oppdrag å finne frem til den mest interessante gjenstand i samlingen. Komiteen har bestått av Hans Ludvik Stampe, Knut Haug og Geir Helgen. Under møtet den 14. juni 1978 kom komiteen til følgende enstemmige resultat:

Prisen for den mest interessante og representative gjenstand i Skoger Bygdesamling tildeles Fru Gunvor Strøm Sundland for sleperiven med tretinner fra gården Skogen.

Bygdemuseet på Borge. Bildet tatt ved et skuespill ca år 2000.

Om sleperive

På slutten av 1700 tallet kom slagordet om at «Engen er Agerens Moder». Dette førte til at hele det gamle driftssystemet kom til å bryte sammen etter hvert som det kunstige engarealet ble utvidet. Ved rydding og arrondering ble det etter hvert også mulig å bruke meie- og slå-maskiner. Dette utfordret den tekniske modell av en amerikansk maskin som kunne brukes både til slått og skurd og etter sigende skjære 4 mål i timen. I 1863 kom det første norske patentandragende fra mekanikus N.C.Sønniksen i Christiania på en slå- og meie-maskin.

Men den økende engdyrking fikk også andre redskapsmessige uttrykk og her er vi ved den gang het det at den gjorde 6-8 manns arbeid. Dette redskapet er altså noe av begynnelsen til det mekaniserte landbruket vi har i dag. Det er særlig ut fra dette forhold at komiteen kom til at denne sleperiven skulle ha prisen.

Underskrevet av: Knut Haug, Hans Ludvik Stampe og Geir Helgen 15. juni 1978.

Bildene viser et lite knippe av de mange rundt 600 spennende gjenstander på Borge. Når vår og sommer melder seg bør du absolutt ta deg en tur til Borge.

Villa Lidskjalf

Tekst og foto: Tone Sverreson Ørmen

Historien om huset og de tidligere eier av det gamle tømmerhuset.

Når du går tur opp Almedalsveien og muligens har Haukås utsikten som mål ser du et staselig gammelt tømmerhus før skogen. Lidskjalf var navnet som ble brukt av dem som har levd to-tre generasjoner på Konnerud, i dag er adressen Almedalsveien 18 og få vet hvor Lidskjalf er hvis du spør om det i dag.

Dette spesielle huset har hatt en rekke eiere og tjent flere formål i løpet av de mer enn hundre-årene det har eksistert.

En av de tidligere eiere var Halvor S. Haddeland. Hans familie utgav en erindringsbok i 1965 på 100 års dagen for hans fødsel. Haddeland var født og oppvokst i Tinn i Telemark og døde i 1949.

Men i mer enn 20 år av sitt liv hadde Halvor S. Haddeland mer eller mindre tilknytning til Konnerud og Strømsåsen.

I 1920 kjøpte han tømmerhuset på Konnerud og flyttet dit med sin familie.

Da var det hest og slede med varm ulveskinnpels som ble benyttet som fremkomstmiddel.

Han hadde et mangfoldig engasjement i Drammensdistriktet. Det startet i 1907 da han kjøpte Nordre Fjeld. Kjøp og salg av eiendommer og tømmerdrift var hele hans liv. Dette drev han med

Haddelandsdammen med fullt vannspeil som Haddeland bygde. Lekkasje i demningen gjør at det idag er sjeldent å se noe vannspeil.

Den meget spesille villaen som var i familien Haddelands eie i mange år.

helt frem til 2. verdenskrig. Da delte han verdiene mellom sine barn og flyttet til Nøtterøy hvor han bodde sine siste år.

Det var Halvor S. Haddeland som bygde Haddelandsdammen som nå har ligget tørrlagt i en mannsalder. Han kjøpte den såkalte Strømsskogen i 1940 og det manglet ikke på planer for utnyttelse av hele eiendommen.

Hotell og restaurant

I 1937 fikk han en arkitekt til å tegne en restaurant med en del hotellværelser på Haukås. Men herredsstyret i Skoger sa blankt nei da Haddeland søkte om skjenkerett til restauranten. Planen ble gravlagt, selv om han hadde anlagt en kjerrevei til Haukås. I tiden han bodde på Lidskjalf bygde han Haddelandsdemningen, denne var tenkt til hotelldriften som en fiskedam. Han satte til og med ut 10 000 yngel og drømte om å bygge opp et næringsmessig fiskeoppdrett.

Men 2. verdenskrig og tyvfiske tømte dammen og ødela planene slik han beskrev det i familiens erindringer.

Villa Lidskjalf ble trolig bygd som et feriested slik Lyngbråten ved Hallermoen skole ble. Lyngbråten ble bygget for fru Wriedt som drev ølbryggeri i Drammen sentrum. Det ble tegnet av Christian Skredsvig rundt århundreskiftet. Lidskjalf ble også brukt som ferie/rekonvalesens hjem før familien Haddeland flyttet dit. Da Haddeland solgte stedet kjøpte familien Dahl huset. De drev Bragernes Hjemmebakeri. Da freden kom var det knapt med leiligheter og det ble krevd at Lidskjalf måtte leies ut. Barnebarnet til Dahl, Leif Nygaard og kona Tonni var en av de mange familiene som bodde der i 1945-1956. Siden da har stedet blitt solgt og

~~~~~

Eikhaugen skole norgesmestre

Tekst: Inger Johnsrud, etter innspill fra Ingar Steen

Omkring 1960 ble Eikhaugen skole norgesmestre i salg av bilder av kongefamilien. Dette fordi de solgte mest i innsamlingsaksjonen i forhold til elevtallet på skolen. Avisen Fremtiden var på plass for å ta bilde og skrive om begivenheten. Det er litt usikkerhet rundt hvilken organisasjon som skulle tilgodeses, men det er mulig at pengene gikk til Røde Kors, forteller Ingar Steen, som var med på dugnaden. Det var et stort engasjement fra lærer

Kjell Sandberg, god innsats fra alle elevene i 4. og 5. klasse på Eikhaugen, samt kjøpevillige foreldre som gjorde at de ble lønnet med premien, en platespiller med et komplett engelskkurs på grammofonplate. Ingar kan ikke minnes at plata ble spilt mer enn én gang, nærmest for å sjekke at den virket, for all engelskundervisning foregikk den gang på Ingvaldsåsen skole med to timer to ettermiddager i uka. Dette var fellesundervisning for alle tre Skogerskolene: Eikhaugen, Ingvaldsåsen og Vestbygda. Men stas var det jo likevel å bli norgesmestre!

Første rekke fra v: Asbjørg Johansen, Inger Karlsen, Rune Paulsen, Rolf Martinsen, Rune Johnsen, Ellen Aabel, Gunvor Knutsen, Marit Finsrud og Magne Gulbrandsen. Andre r. fra v: Inga Carlson, Bodil Sønju, Valter Nilsen, Terje Svendsen, Ingar Steen, Per Berg, Per Ramnæs, Hans Einar Mogensen og lærer Anne Solveig Larsen. Bak lærer Kjell Sandberg.

det har vært mange eiere. I en periode var det Jensen som drev eskefabrikk i et sidebygg /uthus som drev stedet.

Den siste eieren Jørn Kaalstad har imidlertid gjort en betydelig innsats for å holde bygningen intakt og modernisert huset innvendig i en stor grad.

I Haddelands erindringsbok om familien sto det skrevet:
«Villa Lidskjalf på Konnerud er en villa av den gamle typen, stor

og tungvint, men koselig. Peisestuen var usedvanlig stor og vakker, med et meget stort utsiktsvindu mot åsene i vest. Mange hyggelige timer ble tilbragt der, omkring villaen strakte Strømskogen seg».

I disse dager har ny familie kjøpt huset, som ruver på toppen av Almedalsveien. Huset er vakkert og har en særpreget stil. En drøm for de fleste. I dagens kalde boligstil, hvor alt skal være stilrent og hvitt og eksteriøret ser ut som fuglekasser uten særpreget, er dette huset fullt av historie og sjarm uten om det vanlige.

Reguleringsplaner på Konnerud

Tekst: Normann Solberg

I historisk sammenheng kan det kanskje være av interesse å se på noen reguleringsplaner og planforslag på Konnerud, behandlingen og gjennomføringen av disse.

Den første planen

Den første plan som kom etter kommunesammenslåingen i 1964 var den såkalte «Hjerteplanen» hvor Svensedammen var selve kjerne-området. Herfra spredte planomådene seg ut i en slags vifteform.

Den indre sirkelen skulle bestå av utbyggingsfelter hvor det var tiltenkt boligbebyggelse i blokker på 4 etasjer. Fra dette indre område ble det videre foreslått regulert til lavere bebyggelse i to trinn, først tett småhusbebyggelse og deretter spredte enebolig-områder.

Frrområdene skulle sikres utenom dette. Hovedveien fra Drammen til Bernås lå som i dag. Videre foreslåtte løsninger i denne planen forsøker jeg ikke å spesifisere.

Aktuelle utbyggingsområder var allerede igangsatt mot Drammen ved Gråbeinsletta/Hallermoen – området og på Lønnerud. Sistnevnte Selvågstil, etter Selvågmetoden.

Jarlsbergfeltet var det siste byggefeltet umiddelbart før kommunesammenslutningen.

I forbindelse med disse utbygginger måtte man også gjennomføre betydelig forbedringer på infrastruktur som vei, vann og kloakk samt skoler, og eldreinstitusjoner. Konnerud var begynt å vokse for alvor.

Ved siden av Jarlsbergfeltet som var et Skoger kommuneprojekt kom også utbyggigen av Hallermo/Reine feltet.

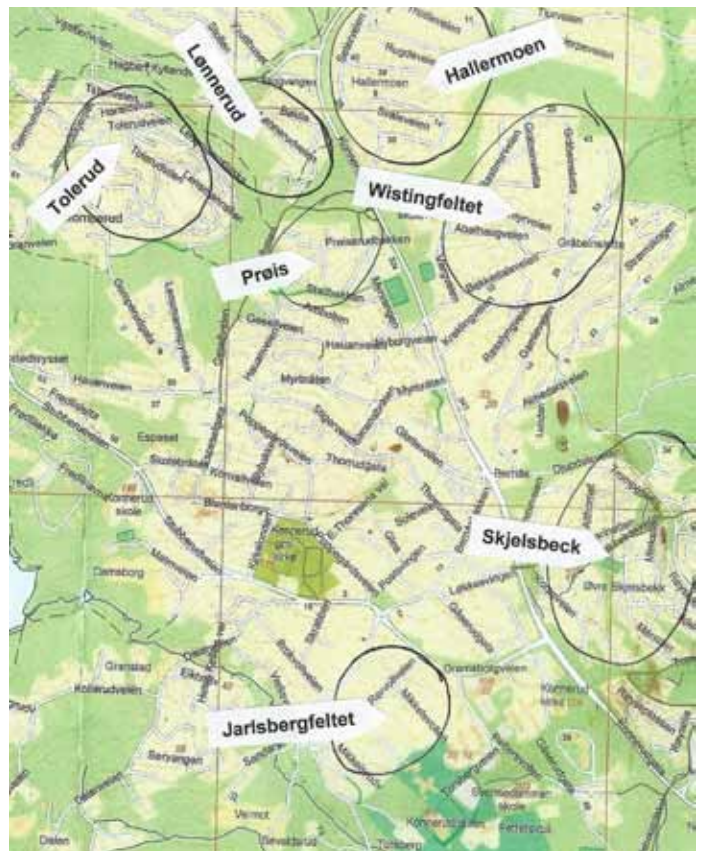
Vann og kloakk

Presset for økt boligbygging var stort. Vannforsyningen var allerede løst med utbygging av Røysjø samt forsyning fra Bremse-dammen. Det ble dog snart ordnet med en sammenknytning av Glitrevann slik at forsyningen var ordnet.

For kloakken var det imidlertid store begrensninger. Nevnte områder ved Hallermoen/Lønnerud fikk nå nedføring mot Guls-kogen, mens Konnerud for øvrig etter hvert fikk sin løsning mot kloakktunellen til Kobbervikdalen/Solumstrand hvor renseanlegg ble bygget. (I denne tunell også lagt hovedvannledning)

Nye utbyggingsfelt

Utbyggingsområdene på Tolerud / Prøis kom nå samtidig som Skjelsbæk /Djupdalen. Begge steder ble området delt i felt av-satt til Boligbyggelag og arealer for selvbyggere. Interessen for selvbyggeri var stor. Jarlsbergfeltet og Hallermo/Reinefeltet kom i Skogers tid. Det ble en del divergens når det gjaldt videreføring av hovedveinettet. Byplansjef og Byingeniør hadde hvert sitt forslag. Byingeniøren ville fortsette fra Bernås til Gramsborg, dog

En del boligfelter som er omtalt.

ikke i den trase som Postsvingen går. Fra Bernås ville han gå mot Svensedammen i rett linje til Gramsborg gjennom låven på Skarrebråten, Gåserud/Torsberg og deretter videre den gamle trase til Skoger.

Byplansjefens plan: Ny vei fra Bernås over / langs bekkedraget fra Haddelandsdammen og Skjelsbækskogen/Djupdalen til Jordbrekkskogen.

En del nye mindre områder er tilknyttet og fortettet. Nå er imidlertid utbygging av større boligfelt stoppet opp. Drammen har i stor grad satset på den sentrumsnære områder.

Historielaget og Idrettslaget

Historielaget har lagt ned et betydelig planmessig arbeide når det gjelder ivaretagelse av Konneruds historie gjennom de tre bøkene: Konnerudverket (Bjørnløv-Larsen/Selleg), «Vandring langs et vassdrag» og «Konnerud Kirke 150 år.»

Kanskje kunne den neste boka bli en fortelling generelt om Konneruds eldre bebyggelse, næringsvirksomhet og foreningsliv.

Konnerud Idrettslag har nedlagt et imponerende innsats når det gjelder traseer for skiløyper og idrettsanlegg forøvrig. Det fremstår i dag som Buskerud fylkes største idrettsanlegg og har hatt en rekke store arrangement å være stolt av. Bl.a. to norske Skihovedmesterskap samt årvisse skipsrinter nede i bykjernen.

Høstonna unnagjort

Tekst og foto: Per Runar Thoresen

Nok en gang stilte Rønnehues dugnadsgjeng opp til Høstonna og andre nødvendige vinterforberedelser på Rønnehue.

Hele vollen blir slått og kanskje bør vi ha litt dårlig samvittighet for at vi tar moderne hjelpemidler i bruk. Bensindrevne kantklippere med hørselvern er dagens redskap, men da går ting unna. Det blir for tidkrevende og tørke høyet slik man gjorde i gamle dager. Slåtten er viktig slik at det blir mindre og ta igjen før vårens arrangement.

Historielaget leier som kjent boplassen Rønnehue av Selvik Bruk AS mot at vi tar oss av vedlikehold av hus og utvendig område. Historien kan fortelle om hvem som bodde her helt fra begynnelsen av 1800-tallet og frem til midt på 1950-tallet. Det var lang skolevei for småtassene som gikk helt til Flåtaskolen i Vestbygda.

På bildet ser vi dugnadsgjengen slapper av med en velfortjent medbragt niste og hjemmebakke boller.

Matpausen i slåtten 2014. Fra V: Runar B. Nilsen, Reidar Thorud, Odd Andersen, Roar Thoresen. Tor Anders Thoresen og Bjørn Syvertsen. Fotografen Per Runar Thoresen holdt seg i bakgrunnen.

Historisk hesjing på Rønnehue for en del år siden. Dugnadsgjengen representert ved : avdøde Kjell Amundsen til V og Per Hansen i midten. Roar Thoresen til høyre er veteran og henger fortsatt med. Bilde fra arkivet.

Et skuespill på Rønnehue i 2010.

Kulturkveld på Skogvang

Sangkoret Chorisma sang under kulturkvelden 8.12.1985 på Skogvang i forbindelse med Skoger kirkes 100-års jubileum.

På bildet ser vi: 1. rekke fra venstre: Inger Johnsrud, Hanne Skjeldrum Fretheim, Turid Skjeldrum Skatrud, Kjersti Myhre), Åse Marit Gundesø, Hedvig Røed Kaspersen.

2. rekke fra venstre: Rolf Madsen, NN, Per Magne Aasen, Arne Dahl. Ved pianoet dirigent og organist Tor Johnstad

Foto: Arkivet.

Heinikken - Trikkeførerernes feriested...

Tekst og foto: Per Runar Thoresen

Heinikken eller Heinikkvillaen var en staselig villa som ligger nordvest inntil Tolerudfeltet og har innkjørsel via Hagbart Kyllandsvei.

Før Tolerud ble bygget ut var adkomsten via Grubegt./Gomperudveien. Antatt byggeår må ha vært rundt 1900.

Det mest spesielle ved Heinikken er at det i sin tid var «feriested» for Trikkeførerne i Drammen eller mer korrekt:

Slik Heinikken ser ut idag.

Ordensreglene for Trikkeansatte.

Den staselige Heinikkvillaen ble malt ca. 1925 av en med navn Andersen.

Kart over Heinikken.

Drammen elektriske banes forening

Dagens eiere Øyvind og Inger Fjellvang har gitt oss tilgang til ordensregler som gjaldt for de som tok stedet i bruk. Det er signert 1924 og det var krav til orden og ikke minst moral for de som tok stedet i bruk. I denne tiden gikk bygningen under navnet Feriehjemmet Aasly.

En av de første elektrisk drevne trikkene hentet fra boka «TRIKKEN». (Zimmernann/Helmen)

Faximilen er hentet fra boka «Trikken». Annonsen viser oppstarten av Drammen elektriske bane i 1909.

Maleriet viser en staselig bygning på den tid. Øyvind's foreldre kjøpte stedet i 1949 bl.a. for å få bedre luft til noen i familien som hadde astma.

Det var mange som i denne perioden flyttet til Konnerud p.g.a. astmalidelser. Bygningen er senere modernisert til dagens behov for et trivelig bosted. Før Fjellvangs tid eide bl.a. byggmester Kleven stedet, og etter krigen leid ut til forskjellige familier.

Ny turstitråse på plass

Tekst: Per Runar Thoresen

I fjor åpnet Konnerud Rotary tursti fra Jarlsbergveien til Hamnerdammen. 12 okt. i år åpnet man en ny trase fra Granstad til Stordammen. Den mellomliggende trase mellom Hamnerdammen og Granstad åpnes til neste år.

Dette er et prisverdig tiltak fra Rotary som har fått til dette ved stor dugnadsinnsats og ved hjelp av midler fra Gjensidigestiftelsen og bistand fra Drammen kommune. I denne del av Verkenselva finnes 250 år med tradisjoner fra gruvedriften og annen industrivirksomhet. Turstien kan nå valfartes av både barnevogner og rullestoler.

Vekteren i front med en betydelig hale av fremmøtte denne dagen.

Annonse om tiltaket og prosjektleder Tor Ludvig Svendsen

Ifferts Dam

Rett ovenfor Granstad finner vi rester etter demning og vannspeil som ble bygd på 1740-tallet. Dammen er oppkalt etter Verkets direktør Otto Iffert. Hensikten med dammen var å holde vannet lunkent og hindre vannet i å fryse i vannrennen til de øverste pukkverkene. «Der Glaube» og Die Hoffnung». Demningen er en tørrmuret dobbel steindam med tetning av rosentorv mellom murene. Vannrennen ble i 1779 tatt i bruk av Christen Hichmann til Konnerud-mølla. Omkring 1910 ble demningens damluke bygd om til turbindrift for en ny Konnerud-mølle.

Pølser og brus

Ved ankomst Stordammen hadde Rotary rigget opp med gratis servering for små og store og det var kunstneriske innslag med trekkspill og sang både der og underveis. En vellykket dag for publikum og arrangør.

Veiling og måling på Ingvaldsåsen

Da elevene ble skrevet inn i skolen i gamle dager, ble de undersøkt av skolelegen. Helsekortene han fylte ut, gir et bilde av tiden barna levde i. Helsekortene fra Ingvaldsåsen skole på slutten av 1920-tallet er sterk lesning.

Av: Ingvild-Anita Velde Kösling

I de historiske arkivene til Byarkivet på Gamle Kirkeplass i Drammen ligger svært personlige opplysninger om barn og voksnes liv i ei annen tid lagret. Det gamle arkivet til Skoger kommune gjemmer historier om nød og sult, fattigdom og uhelse. Noen ganger når jeg står og blar i de gamle dokumentene, trer menneskene som for lengst er borte så tydelig fram for meg, at det setter følelser i sving. Når jeg leser om barna, og forstår hvordan mange av dem har levd, er det umulig ikke å bli beveget.

«Vet ikke hvor han er»

Ei lita jente har nettopp begynt på Skoger skole. I et skjema foreldrene må fylle ut og levere den første uka, har moren skrevet

barnets navn med sirlig løkkeskrift. Det står at hun er født i Skoger. Fars navn er fylt inn, og mors. De har samme etternavn, og jenta er åpenbart født innenfor ekteskap. I skjemaet er det en post som heter «Fars (foresattes) livsstilling». Der har moren skrevet: «Vet ikke hvor han er».

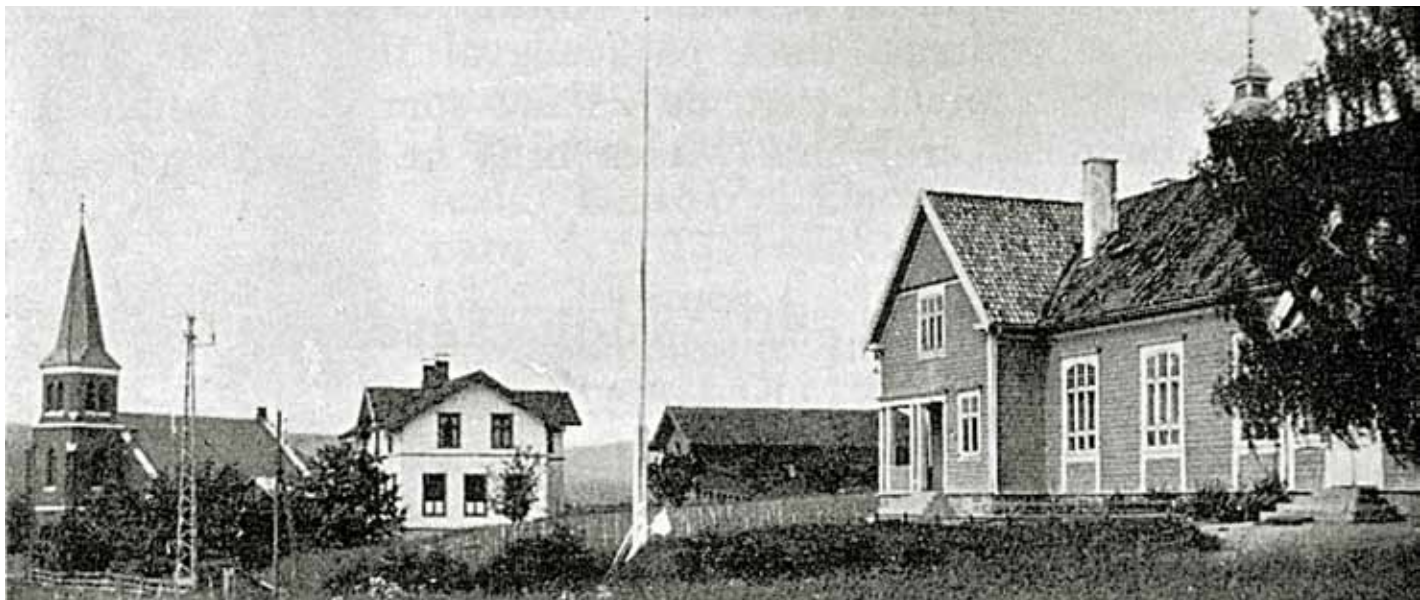
De årlige undersøkelsene hos skolelegen er behørig dokumentert. På helsekortene som er signert dr. Onshuus, kan vi følge elevene fra de begynner på skolen til de slutter. En av dem er Eva. Hun er 1 meter og 23 centimeter høy og veier 21,6 kilo når hun begynner på skolen og møter til sin første helsekontroll. Hun får lov til å ha med seg en foresatt til legen. Og det var nok godt for ei lita jente, for i følge papirene skal «Eleven inspiseres helt avklædd». Eldre jenter slapp å kle av seg for legen, og guttene slapp å kaste klærne «hvis kvinnelig læge». Hvorfor det samme hensynet ikke ble tatt til småjenter som ble undersøkt av en mannlig lege, står det ingenting om.

Ingen eiendommeligheter

Under det første punktet på helsekortet, legemstype, skal legen angi hva slags hold hun er i. Han kan velge mellom betegnelsen «fyldig», «almindelig for høiden» og «mager». Han angir at hun

Elever på Ingvaldsåsen 1949.

Ingvaldsåsen skole mellom kirken og Skogvang.

er «almindelig for høiden», og at hun har testet negativt for tuberkulose. Hun har hatt kikhoste og bronkitt, men har sluppet unna andre sykdommer som var aktuelle på den tiden; difteri, skarlagensfeber, engelsk syke, kjertelsvakhet og giktfeber.

Heller ikke har hun «psykiske abnormiteter eller eiendommeligheter».

På skjemaet angir legen at «sundhetsregler er sendt med hjem».

Når jenta undersøkes ved skoleslutt, er den 14 år gamle jenta 1 meter og 58 centimeter høy, og veier 42 kilo. Legens vurdering er at hun er i «almindelig» hold, at allmenntilstanden er «vanlig

tilfredsstillende» og at hennes «legemlige utviklingstilstand» er «svarende til det midlere for alderen».

Ingvaldsåsen skole ble bygd i 1895, men senere påbygd. Det var skole her til og med skoleåret 1962. Ingvaldsåsen var en firedelt skole, der 1. klasse var aleine. 2. og 3. klasse gikk sammen. Det samme gjorde 4. og 5. klasse og 6. og 7. klasse.

Fra 1962 ble Ingvaldsåsen og Eikhaugen skoler slått sammen til Skoger skole, i et nybygd skolehus ved Fagerheim. Skoger Sanitetsforening overtok det gamle skolehuset, og da ble det igjen bygd på. Da kom det vannklosett i huset. Mens det var skole der, var det bare utedoer.

Hverdagens visdom

Plukk fra boka Hverdagens visdom.

Anders (63 år)

Jeg har lært at du kan ha det moro uavhengig av hvor mye penger du har.

Da jeg var liten hadde vi ikke nok penger til en ball, og da måtte vi lage vår egen ball ved å putte en stein inn i bomullstøy og så putte den inn i en sokk.

Petter (49 år)

Jeg har lært at et klaps på skulderen og et oppriktig «Du gjør en strålende innsats» kan redde dagen for andre.

Ole (65 år)

Jeg har lært at du alltid kan få mer penger, men at du aldri kan få mer tid.

Thomas (13 år)

Jeg har lært at jeg blir lykkelig av å se foreldrene mine gå hånd i hånd.

Pål (6 år)

Jeg har lært at jeg får mindre oppmerksomhet jo eldre jeg blir.

Kristian (51 år)

Jeg har lært at det er fire stadier i livet

- Når du tror på julenissen
- Når du ikke tror på julenissen.
- Når du er julenissen.
- Når du ser ut som julenissen.

Tørjevollen

Tekst og foto: Erik Grinderud

Himmelen er ofte høy og blå over Tørjevollen på Vestskogen. Den gjengrodd plassen har også sin historie å berette fra den gang dyr og mennesker rådde her.

Stedet ligger på sørsiden av Rønnehueåsen i en høyde av 400 m.o.h.

En gammel hestevei har vært forbindelsen mellom Rønnehue – Tørjevollen og Stallane. Denne gang og hestevei kan man fortsatt følge på tur til disse to nedlagte plassene. Dette er ingen vei for kjerre eller vogn, men brukt til slepkjøring av tunge ting som skulle frem. Slike plasser som Tørjevollen og Stallane hadde ikke for nok til å fø en hest, så låne var løsningen når tunge ting skulle frem. Skogen inneholder mange slike kulturminner som Tørjevollen, det er synlige rester etter tidligere tiders aktiviteter. Rydningsrøyser, tufter og hesteveier er ting man kan betrakte underveis på sin vandring til slike plasser. Tankene bør henfalle til hvor mange arbeidstimer det ligger i disse steinrøyser og veier som er opparbeidet for det daglige utkomne man måtte ha på en slik plass. Man får en hvis beundring og respekt for de mennesker som nedla så mye arbeid her inne på storskogen i den tid, for å ha noe å leve av.

Tørjevollen er opparbeidet i et bratt lende midt i åsen, med utsikt til Høgås - traktene og Tryttjernsåsen. Som regel markerer steinsettinger og hjørnesteiner hvor de gamle enkle tømmerstuer har stått. Stedet ligger der som et vitnesbyrd om svunne tiders yrke og forteller sin tause saga om en forlatt boplass. To store bunter med gjerdetråd ligger henlagt ved grunnmuren og viser at plassen har hatt en stor innhegning.

Tørjevollen er idag helt gjengrodd, men på det gamle bildet fra 1958 ser vi Terjevollen og et stort åpent område inne i skogen.

Vestskogtraver'n Hans Myhre kneler ned ved steinen som har innskripsjonen Sofie 1879. Sofie er beskrevet i teksten.

I bunnen møtes Raudbekken og Tryttjernsbekken på sin ferd nedover til Majordammen.

Folket på Tørjevollen

Ole og Marte er muligens de første som bodde på denne plassen ca. 1840. Senere har vi hatt Jørn og Anne som kom fra Numedal, de hadde mange barn - ni stykker i alt.

Flere av disse utvandret til Amerika og fant sin plass der. Noen tok turen tilbake igjen over Atlanteren for å besøke hjemstedet sitt.

Det sies at å få se tilbake på stedet hvor gullrotsenga hadde vært, var stor. På en stein som ligger ved siden av husrestene er det risset inn noen bokstaver, navnet Sofie og årstallet 1879 kommer tydelig frem. Mon tro om dette var en amerikafarer, som ville etterlate seg et varig minne her inne, eller kanskje en med kjærlighetssorg i sinnet, hvem vet.

Mange dro til Amerika i denne perioden. Jørn Tørjevollen tok med seg barna Maren, Birgitte, Sofie og Hermann over i 1868. Anne, kona til Jørn setret på Vesle – Gravdal, men bodde på Terjevollen om vinteren.

Kartet viser stien fra Rønnehue til Tørjevollen.

Anne reiste etter til Amerika i året 1875. De kom alle hjem igjen til Tørjevollen, og bodde der til Jørn døde i 1892. Anne flyttet til datteren Olava, som da var kommet til Stubberud i året 1901. Den siste som skal ha bodd på Tørjevollen var sønnen Anton. Senere forfalt husene, og naturen har nå tatt tilbake igjen den opparbeidede vollen. Ei ny høyløe ble oppsatt her for å ta imot grasset som i en del år ble slått her.

Bildet over viser hvordan det så ut, før bilveien kom opp dalen her, fotoet er tatt i 1958, på høyre side av bildet gikk gang og hesteveien til Tryttjern.

Bildet av høyløen på Tørjevollen tatt i 1958. Nå er den forlengst borte. I forrige utgave av Historielagsnytt var denne høyløen linket opp til artikkelen om Stallane. Dette var en feil av redaktøren og vi beklager det.

På dette bildet ser vi stien som går videre fra Tørjevollen til Stallane.

Det ble fraktet på vinterføre ned til Rønnehue som fortsatt var i drift. I dag er også denne løa borte.

På bildet som er tatt fra andre siden av dalen mot Tørjevollen i 1958, ser man denne løa i åsen og vollen til plassen slik den var før gjengroing hadde tatt over for alvor. Et interessant bilde som viser hvor stor Tørjevollen i sin tid var.

Nyplanting kan også sees etter avvirkningen i denne perioden.

Det gamle talemålet i Skoger og Sande

Av: Magnus Glorup

Dialekten alle glemte

Dette med dialekter har bestandig vært tabu i vårt område av landet. Mens vestlendinger og telemarkinger har blitt skrytt opp i skyene for sine vakre bondemål, så har barn i det vikværske dialektområdet blitt tuktet og disiplinert i skolen for å snakke sitt naturlige morsmål. Som 94 år gamle Johan Bjørge fra Sande sa til meg da jeg spurte ham om hvordan folk snakket før:

«Det var væll itt'no spæssjælt. Vi snakkæ jo mye fæjl dænn gangen veit'u».

På toppen av det hele så har flytting mellom regioner og moderne massemedier satt dialektene under ennå større press enn før. Så da var det selvfølgelig bare spørsmål om tid før disse gamle østnorske bondemålene skulle forvitte.

Da jeg var 15 år gammel og gikk siste året på ungdomsskolen så havnet jeg i en slags identitetskrise. Dette er vel ikke noe helt uvanlig når man er på den alderen. Men slik ble det nå en gang. Jeg hadde nemlig begynt å høre på hallingdalsbandet Hellbillies. Den vakre hallingdialekten var som musikk i ørene mine. Og jeg ble grønn av misunnelse da jeg tenkte på min egen dialekt til sammenligning.

Men til tross for dette, så var jeg klar over at jeg snakket en smule annerledes enn andre. Nok til å bli smårtet av mine skolekamerater i Svelvik hvor jeg er oppvokst. Begge mine foreldre er nemlig fra Skoger, eller «Skæuer» som vi sier. Og det har alltid vært en slags bevissthet blant skogerfolk om at de snakker annerledes enn andre. Så det var derfor jeg en gang i januar 2004 bestemte meg for å finne mine «dialektrøtter»

Det første jeg gjorde var å gå til min kjære mormor Tordis.

Hun ble født Berntsen og vokste opp i Vestbygda like ved slektsgården Øvre Gloropp. Jeg hadde delvis vokst opp hos henne, mens min mor jobbet da jeg var liten. Og hun var vel den skauerbørningen jeg visste om som snakket rarest.

Hennes mest kjente uttrykk var:

«Nå må di itæ» (Bokmål: Nå må dere spise).

Men det viste seg at jeg måtte til nabokommunen i sør før det skulle bli noe virkelig gjennombrudd i dialektforskningen min. Sommeren 2006 fikk jeg sommerjobb som vedkløyver hos bonden Jørn Skjördal på gården Skau i Sande.

Mens jeg stod der i solsteken og jobbet, så pleide Jørns gamle far Krist å komme bortom og holde meg med selskap, mens jeg jobbet. Han fortalte meg mange flotte historier fra Sande i gamledager. Og han hadde en så utpreget dialekt at jeg fikk bako-versveis. Dette var jo akkurat det jeg hadde lett etter. Jeg kjente igjen mange ord og uttrykk fra min mormor, men dette var første gangen jeg hørte noen snakke dialekten såpass utpreget. Da jeg kom hjem om kveldene noterte jeg ned alt det jeg hadde hørt. Og jeg reiste så ofte som jeg kunne til min mormor for å få bekreftet at alt jeg hadde hørt stemte overens med skogerdialekten, og det gjorde det som regel alltid. Dette ble det største gjennombruddet for meg. Jeg hadde nemlig fått bekreftet at den gamle skogerdialekten ikke var unik for Skoger, men at man fra gammelt av hadde talt den samme dialekten i Sande. Hovedårsaken til at

Dialektforfatteren den 27 årige Magnus Glorup med familiea-ner i Vestbygda. Foto: Per Runar Thoresen.

dette viste seg å være mitt mest betydningsfulle gjennombrudd var nemlig at dialekten er bedre bevart blant de eldre i Sande, enn hva den er i Skoger. Det gav meg en gylden mulighet til å snakke med folk som faktisk fortsatt bruker dialekten i sin dagligtale. Med andre ord, levende kilder.

Jeg slo meg sammen med min onkel Bjørn Moen som bor på Gal-leberg i Sande og som kjenner mange eldre mennesker i bygda. Våren 2011 reiste vi hus til hus og sanket dialektprøver til min store begeistring. Mitt mest betydningsfulle møte var med den da 94 år gamle Johan Bjørge. Jeg hadde med meg mange spørsmål som jeg ville stille Johan. Men på grunn av at han hadde kraftig redusert hørsel, så måtte jeg nøye meg med å lytte og gjøre no-tater, mens han fortalte historier fra gamledager. Dette var første gangen i hele mitt liv at jeg hørte noen snakke den gamle dialek-ten såpass gjennomført. Det var som å reise 70 år tilbake i tid. Det ble et av mitt livs aller største øyeblikk.

Det å legge sammen dette puslespillet har vært en oppdagelses-reise tilbake i tiden.

I Skoger er dessverre den gamle formen av dialekten i dag (2014) å regne som utdødd. Men noen få eldre dialektbrukere finnes fortsatt i Sande. Jeg er glad for at jeg fikk gjort dette arbeidet før det var for sent. Slik at oppvoksende generasjoner kan få et bilde på hvordan folk snakket i disse bygdene i gamledager. Selv om jeg ikke har noen formell utdanning innenfor språk og dialekter, så har jeg hele tiden vært bevisst på å bruke språkvitenskapelige metoder i mitt arbeid. Jeg håper at dette heftet kan bli til glede og inspirasjon for alle som leser det.

Magnus Glorup, Svelvik
April 2014

Jeg ønsker å gi en stor takk til de som har gjort dette arbeidet mulig:

Tordis Johanne Moen, Skoger. Bjørn Runar Moen, Skoger. Krist Skjördal, Sande, Johan Bjørge, Sande. Helge Furuvold, Skoger Karl Einar Teien, Sande.

Vikværsk

Den undergrenen av østlandsk som skoger- og sandedialekten tilhører kalles vikværsk. Vikværsk omfatter dialektene i Vestfold, Østfold, deler av nedre Telemark og deler av nedre Buskerud.

Typiske kjennetegn for de vikværske dialektene er:

- Historisk -a er som regel delvis redusert til -æ i hunkjønn bestemt entall (bruæ), jamvekt- infinitiver (kåmmæ, jørræ), presens, preteritum og perfektum partisipp av a-verb (kastær, kastæ, kastæ) og ubestemt flertall av substantiv med eldre -a i flertall (bilær, båtær). I yngre dialekter kommer -a gjerne inn igjen i utlyd (brua, komma, kasta), men -æ holder seg foran -r.
- Bestemt flertall av hankjønnsord uten apokope (bilane eller bilæne).
- Sterkt presens er tostavet uten omlyd (kåmmer, graver, så-ver).
- For det meste v- av historisk hv- (vit, vass for hvit og hvass).
- Nektingsadverbformen i Vestfold, Nedre-Telemark og Nedre-Buskerud = itte på landsbygda og ikke i byene. I Østfold brukes for det meste ente.

Dialektprøve

Som dialektprøve brukes den gamle fortellingen om nordavinden og sola. Den er skrevet først på bokmål og så på dialekt.

Bokmål:

Nordavinden og sola kranglet en gang om hvem av dem som var den sterkeste.

Begge mente de selv var sterkeste, og de kunne ikke bli enige.

«Vi må finne en måte å prøve ut dette på.» sa sola.

Begge tenkte lenge på hvordan kappestriden kunne gjennomføres. Plutselig fikk de øye på en mann som vandret på en vei nede på jorda. Mannen hadde svøpt en tykk kappe rundt seg fordi det var en kald dag. «Den av oss som først greier å få mannen til å ta av seg kappæ, er den sterkeste.» sa nordavinden. Sola sa seg enig i det. Nordavinden begynte å blåse. Stormskyene jaget over himmelen. Løvet ble virvlet opp fra bakken. Trærne bøyde seg i vindkastene, greiner knakk tvers av, og det ble isende kaldt. Mannen nede på veien ble forferdet over det plutselige uværet. Han bøyde seg framover, trakk kappæ godt rundt seg og kjempet seg gjennom stormkastene. Nordavinden satte inn alle kreftene sine for å rive kappæ av mannen, men til ingen nytte. Mannen tviholdt på kappæ med begge hender. Til slutt måtte nordavinden gi seg, og det var solas tur til å prøve. Sola kom fram bak de mørke uværsskyene. Den tok til å skinne. Lufta ble varmere, og fuglene begynte å synge. Mannen nede på veien gledet seg over solskinnet. Etter hvert ble det så varmt at han ikke orket å ha på seg den tykke kappæ lenger. Han tok den av seg, og satte seg ned for å hvile i det gode været. «Nå må du innrømme at jeg har vunnet.» sa sola. Og det måtte nordavinden si seg enig i.

Dialekt:

Nolævinn å solæ kranglæ en gong åm vem a dom sām var dæn stærkæste.

Bægge mente dom sjøl var stærkæst, å dom kunn'itte bli eni.

«Vi må finne en måte å prøve ut dettæne på.» sa solæ. Bægge tængte længe på åssen kapestriæ kunne jennåmføræs. Pluttsli fækk dom æue på en mann sām jikk på en væj nere på jorlæ. Mann hadde svøpt æi tjukk kappe rundt sæ, førr'e var en kæll da. «Dæn a vārs sām fysst græjer å få mann te å ta a sæ kappæ, ér dæn stærkæste.» sa nolævinn. Solæ sa sæ eni i de. Nolævinn bynnte å blåse. Stårmsjyæne jagæ åver

himmærn. Læue blæi virvlæ åpp fra bakken. Treæ bøgde sæ i vinnkastæ, græinær knekte tværs a, å de blæi isænes kællt. Mann nere på væjen blæi

førrælæ åver de pluttslie uvére. Han bøgde sæ framåver, trekte kappæ gått runt sæ å kjæmpæ sæ imællom stårmkastæ. Nolævinn sætte inn ælle kreftæne sinne førr å rive kappæ a mann, men te ingæ nøtte. Mann tviholdt på kappæ me bægge hennær. Te sjlutt måtte nolævinn ji sæ, å de var solæs tur te å prøve. Solæ kåmm fram bak dom mørke uværssjyæne. Hu tokk te å sjinne. Luftæ blæi værmære, å fæulæne bynnte å synge. Mann nere på væjen gleæ sæ åver solsjinne. Ette vært blæi de så vārt ætte han itte ørkæ å ha på sæ dæn tjukke kappæ længer. Han tokk a a sæ, å sætte sæ ner førr å vile i de goe vére. «Nå må du innrømme at jæi har vinni.» sa solæ. Og de måtte nolævinn si sæ eni i.

l = tykk l

Noen gamle uttrykk

- Nå må'ru nøyte ræ (nå må du forte deg)
- Itte gjort et bågædrag (ikke gjort noen ting)
- Ægg og flæsk førr makt og drammær så tett som hæggel.
- Når suluæ flyr lågt blir'e rængn(når svalen flyr lavt blir det regn)
- Sinte kjærringær smæller i dørnæne.(Sinte kjerringer smeller i dørene)

Uttale

- Ord med e-lyd på bokmål blir ofte til æ-lyd sånn som f.eks: mellom blir til mællom, treske blir til træske, velte blir til vælte, eller blir til æller osv.
- Ord med y-lyd på bokmål blir ofte ø-lyd sånn som f.eks: rydde blir røddæ, spytte til spøtte, dytte til døtte, lyst blir løst osv.
- Ord som skrives med o, men uttales å på bokmål blir ofte til ø sånn som f.eks: orke blir ørke, bolle blir bølle, torg blir tørj, borg blir bøj osv.
- 'e' uttales oftest 'æ' som i 'ser' i mange ord: hér, dér, ské (skal)
- Ord med a-lyd på bokmål blir ofte æ-lyd sånn som f.eks: arbeid blir ærbe, kalv blir kælv, talg blir tælj, arm blir ærm osv.
- Diftongen 'ei' i gammelnorsk er bevart i noen ord: eks: veit, bein, i andre ord er den forenklet til 'i': him (heim), ski (skei)

«Elgfallet» er arkivbilde fra Vestskauen ca. 1910. Nr 3 fra Venstre er Per Stallane som er Magnus Glorups tip, tip oldefar. Han behersket nok den gamle Skauerdialekten vil vi tro.

- Diftongen 'au' har enten blitt bevart: ause(øse), lau(løv) eller der det i gn. var kort diftong gått over til 'ø': høst, øst.
- 'g' blir uttalt 'j' i utlyd: ælj (elg), tørj (torg), børj (borg)
- 'l' blir mange steder (etter historisk 'l') uttalt som 'tykk l': tælæ(tele), sælæ(sele)
- 'a' blir uttalt 'æ' i utlyd: jentæ (jenta), bæræ (bære), væræ (være). I nyere tid har 'a' i utlyd overtatt helt: jenta, bæra, væræ
- Gammelnorsk hv- har blitt til v- eller gv-: vit (hvit), gviner(hviner)
- Gammelnorsk 'rð' blir uttalt som 'tykk l': hal (hard), bol (bord)
- 'r' før 'l' er stum: Fali(farlig)
- Gammelnorsk 'á' blir noen ganger uttalt 'o' (offest i sammen-setninger): Stortoæ(stortåen).
- Gammelnorsk 'rn' blir ofte uttalt 'nn': kvenn(kvern), bjønn(bjørn) osv.

Ordbøyning

Substantiv

Hankjønn:

Eks. En gutt, gutten, guttær, guttæne

En bil, bilen, bilær, bilæne
(i nyere tid: En gutt, gutten, guttær, guttane)

Sterke hunkjønn:

Eks. Ei bok, bokæ, bøkær, bøkæne
Ei myr, myræ, myrær, myræne
(i nyere tid: Ei bok, boka, bøker, bøkene)

Svake hunkjønn:

Eks. Ei jente, jentæ, jenter, jentene
Ei fille, fillæ, filler, fillene

Verb

Eks. å tute, tutær, tutæ, har tutæ, hadde tutæ
Å banke, bankær, bankæ, har bankæ, hadde bankæ
(i nyere tid: banke, banker, banka, har banka, hadde banka)
Å finne, finner, fant, har finni, hadde finni
Å bryte, bryter, braut, har bryti, hadde bryti
Å gravæ, graver, grov, gravde, har gravi, hadde gravd

Orðliäte

ikønn – ekorn
sjore – skjære
harræ – hare
tæljokse – kjøttmeis
høggørm – hoggorm
itte/inte – ikke
dæl – dal
hønn – horn
bjønn – bjørn
jønn – jern
kvenn – kvern
tjenn – tjern
bån – barn
gån – garn
kønn – korn
jenne – gjerne
dettæne – dette
dissæne – disse
dennæne – denne
huse, husær, huste, har hust – huske, husker,
har husket
æine – ene
æinæste – eneste
tørnest – mulepose
å – hva/hvor
itæ – spise
gong(eks: no'on gonger iter jæ flere påsjonær
med grøt) - gang
kælv – kalv
kælvæ – falle over ende
akælei – beskriver en person som er umulig
sjæiser – skøyter
him – hjem
sji – skje

væjnasjill - veiskille
måsåbjønn – en tulling
æu – også
fæuel – fugel
kjingelvev – spindellev
ansjles – annerledes
tebasj – tilbake
veke – uke
dæn hænne – den herre
dæn tæne – den derre
drunte – være treg
åkkle – ankel
sulu – svale
gutu – gate
silju – selje
sjiku – tilbygg
ellmørrju – glohaug/glør
høkket – høyt
låkkt – lavt
hæsjen – halsen
surmagæ – grinete
gammæl - gammel
i sta – etterpå
stul – støl(seter)
lakætærm – ubrukelig/tulling
ærbe – arbeid
hølle – holde
læll – likevel
kle'er – klær
æue – øye
skåklær, sjeker – drag
børrj – borg
tørrj – torg
bærrj - berg

døtte – dytte
spøtte – spytte
nøtte – nytte
fløttæ – flytte
færje – farge
følk – folk
pængær – penger
skøtt – skudd
ell –ild
væite – hvete
mjælk – melk
mjøl – mel
hampedenge – stor tykk dame
apal – epletre
kørrj – kurv
åmm – ovn
nøsjte – nordre
sønste – søndre
hér – her (lang e som i «ser»)
dér – der (lang e som i «ser»)
trer – trær
kner – knær
vér – vær
to, toæ, teær, teæne – tå, tåen, tær, tærne
fing – finger
vøle – reparere
ské – skal
drugt – drøyt
plæu – plog
vænnøye – vindu
linne – krøttervei
dom – de/dem
kællvøli – kaldt
itil – vorte/utvekst

æien/æiæ/æie – egen/eget
 såmmtir – noen ganger
 kjærke(i nyere tid kjærke) – kirke
 tråjapp – sykkel
 himkok – hjemmebrent
 skæubjønn – flott
 værm – varm
 vårt – varmt
 brón – brun
 stan/stelle – sted
 i stellæ fjørr – i stedet for
 trøll – troll
 æuse – øse
 ræu – rød
 læus – løs
 stræk – strøk
 ræk – røk(gikk i stykker)
 mjuk – myk
 sammre – samme
 hørt jiti – hørt om det
 bøjren – begynnelsen
 sælt – salt
 fræmmen – fremmed
 fjørr – for
 itor – ut av
 ølbågæ(i nyere tid allbåga) – albue
 dørn – dør
 tømte – syntes
 sørrj – sorg
 åffer – hvorfor
 deffer – derfor
 dæsjen – dersom

ældri/æller – aldri
 hu, a, henner – hun, henne
 han, n' , hannom – han, ham
 mæuli – mulig
 rækti – riktig
 bråne – smelte
 mællomtrækk – gjennomtrekk
 aksjlæne – skuldrene
 ærrj – sint
 ælj – elg
 grætt – greitt
 blomme – blomst
 fysst – først
 tysst – tørst
 bytte – bøtte
 morosam – morsom
 vaksen – voksen
 vekser – vokser
 handrev – rekkverk
 brøllåpp – bryllup
 særråpp – sirup
 kvælm – kvalm
 kōsj – kors
 hæggle – hagle
 vælp – valp
 hæu – hug
 hue – hode
 huejæla – hodeenden på senga
 hælde – hilse
 ælle – alle
 skælle – skalle
 stæbbur – stabbur

eftæ – aften
 eftæsvæl – ettermiddagsmat
 du'ul – formiddagsmat
 dørrj – dorg
 bosso – et lite leie
 fjørtælte – fortalte
 kōlle – kolle
 spår – spor
 kløfte – klipte
 kjøfte – kjøpte
 døfte – døyte
 bānn – bunn
 slø – slå
 bur – bor
 stæli – stjålet
 skrøtten – kroppen
 skåklefall – ferdig med onna
 måndæ – mandag
 tissdæ – tirsdag
 onsdæ – onsdag
 tossdæ – torsdag
 frædæ – fredag
 lølæ – lørdag
 sønndæ – søndag
 Skæuer – Skoger
 Kønneru – Konnerud
 Sjællrom – Skjeldrum
 Linnom – Lindum
 Solom – Solum
 Ønnselinnæ – Unnelsrudlina
 Bøjre – Borge

Skoger Historielag besøkte den «brune mannen»

Tekst: Per Runar Thoresen

Faximilen viser en reportasje hvor medlemmer fra Skoger Historielag hadde treff sammen med Botne og Sande Historielag på den nyrestaurerte Prestegården i Sande. (der det spøker vet dere) I over 200 år har Sandesokninger sett den «brune mannen» rusle rundt i Prestegården.

Artikkelen stod i Sande-Bladet i 1978 - 3 år etter at Skoger Historielag ble stiftet. De som representerte Skoger Historielag er kjente Konnerud og Skogerfolk. Else Mathiesen, Mathea Wisting, Martha Ackenhausen, Gustava Wisting og daværende nestformann i styret Henry Mathiesen. (Alle er i dag døde). Om de tilstedeværende fikk se «den brune mannen» er vi ikke kjent med. Kanskje tok de med seg opplevelsen i graven som det heter.

Sande-Bladet er forøvrig forløperen til Sande Avis- en ukeavis som fortsatt betjener sitt lokalsamfunn.

Solveig og Egil - et begrep i Skogerhåndballen

Tekst og foto: Inger Johnsrud

For en som vokste opp med nesa i noteark og beina i turnsko, var ballspill og kamper ukjente faktorer i ungdommen. Men jeg hadde jo venninner som drev med den slags, og tidlig fikk jeg høre om et begrep i bygda: Solveig og Egil + håndball = sant!

Håndballgruppa i Skoger Idrettslag ble stiftet i juli 1945. Spillet var forbeholdt damegruppa i laget, og man spilte på utendørs fotballbaner med elleve spillere på laget. Først på 60-tallet ble det virkelig satset på håndballen i Skoger. Solveig Arenth begynte som oppmann for Skogers damegruppe i 1962. På den tiden var Egil fortsatt sterkt opptatt med bandy i Drammen, men engasjerte seg også han ganske snart i håndballen som skysskar, banemerker og altnuligmann. Samme år ble Solveig også valgt inn i kretsstyret for Nedre Buskerud Håndballkrets som sekretær. Skogers lag besto den gang av dame- og herrelag, samt gutter- og jentelag 14-16 år. Damegruppa hadde akkurat rykket ned fra klasse A til klasse B, og de andre lagene lå på denne tiden helt i det nedre sjiktet av tabellene. Det står å lese i sekretærprotokollen fra 1962 at «Min personlige oppfatning er at man ikke kan basere noe på damehåndball, - i år har vi jo i høy grad fått føle at en sykdom kan spre seg blant damene som ikke lar seg helbrede på noen tid, men det er bare å håpe at det sørges for dyktige håndballspillere i fremtiden.»

Innendørstrening

Og slik ble det. Det ble bestemt at innendørstrening måtte til, og Skogvang ble tatt i bruk, med husleie på 30 kr for kvelden. Skogerskolen, som sto ferdig samme år, ble ikke åpnet for hånd-

Solveig og Egil Arenth.

ballspill, da man var redd for at håndballgutta skulle ødelegge den nye gymsalen! Dette synet ble heldigvis endret etter hvert.

Som en del av satsingen ble også et skriv sendt ut for å kapre nye medlemmer. Dette viste seg å gi full uttelling, for på første innendørstrening 7. mars 1962 møtte det opp så mange unge jenter at det også ble dannet et 12-14 lag. Disse «småpikene» skulle vise seg å danne grunnlaget for et meget godt lag, og allerede året etter ble de kretsmestere. I 1965 ble både jenter 12-14 og 14-16 kretsmestere, og i 1972 var mange av disse jentene med på å rykke opp i 2. divisjon for en periode. Samtidig vokste det fram et guttelag som ble kretsmestere 5 ganger på 70-tallet. Fra 1960-tallet og helt fram til i dag er det fostret mange gode håndballnavn i Skoger, med Heidi Tjugum og Espen Lie Hansen som de desidert største.

Det var ikke mange foreldre som engasjerte seg i ungenes fritidsaktiviteter da Solveig og Egil startet den store og ulønnede innsatsen for Skogerhåndballen. Men de ofret gladelig masse tid, jobbing og kjøring på ungdommene til kamper og turneringer. Bensinutgiftene fikk de også betale sjøl, for pengene som ungene gjerne hadde fått med seg hjemmefra for å være med og spleise på bensin, forsvant ofte i smågodt i stedet. Overnattinger ble gjort så enkelt og rimelig som mulig, som da hele laget teltet i hagen til en tante inne i Oslo.

Stappfulle biler

Solveig nevner en av foreldrene som stadig stilte opp, og det var Stein Fretheim, men ellers var det ofte mangel på biler til å kjøre, og flere unger enn strengt tatt lovlig ble mange ganger stuert inn

>>>>>>>>

Skoger småpikelag på 1960-tallet.

Skole for skarpinger i skoger

Mange har hørt om framhaldsskolen, men fortsettelsesskolen i Skoger er mindre kjent. Den startet i 1907, og holdt til i Nøstets skolelokale på Svelvikveien.

Tekst: Ingvild-Anita Velde Kösling

Skoger fortsettelsesskole kom til da det ble behov for mer undervisning utover folkeskolene i Skoger kommune. Skolen startet som et fire måneders kurs i desember 1907, og fortsatte med tilsvarende kurs fram til 1911. Undervisningen var konsentrert om norsk med ti timer per uke, og regning og naturkunnskap med ni timer hver per uke.

Det ble også gitt undervisning i historie, med tre timer, geografi med to timer, skriving med to timer, og sang med en time per uke. Undervisningen skulle «meddeles mest mulig gjennom Foredrag».

«Hjemmelæsning»

Til støtte for læringen skulle det «gives Eleverne Anvisning til Hjemmelæsning i passende Lærebøger, ligesom det meddelte stadig gjøres til Gjenstand for Samtale i den nærmest paafølgende Time i samme Fag. Ligesaa bør Eleverne gives til Hjemmearbeide Opgaver til Besvarelse i de Fag, som egner sig dertil». Undervisningen var med andre ord strengt teoretisk.

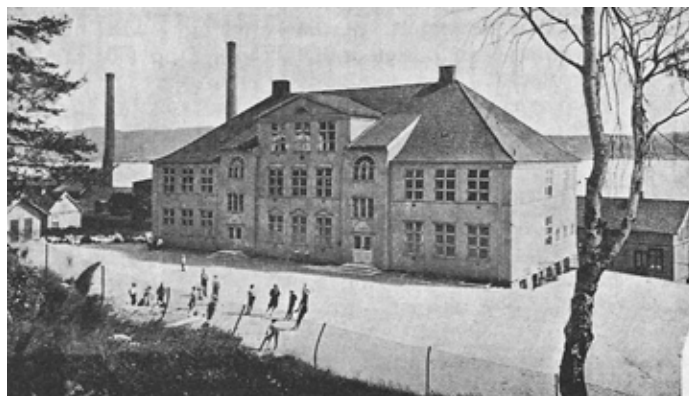
De første kursene må ha vært vellykket, for i et skolestyremøte som ble holdt den 21. august 1911, forelå melding fra sognestyret om at søknaden om etablering av «fast» fortsettelsesskole var innvilget. Det første 6-måneders kurset i fortsettelsesskolen kom, noe forsinket, i gang den 2. januar 1912 i «Nøstets Skolelokale» med 25 elever.

Mer norsk

Undervisningen skulle følge «den fra først af vedtagne og fremdeles gjeldende Plan», med den forandring at det ble undervist i norsk to timer i uka, regning/matte i elleve timer, naturkunnskap fire timer, historie fire timer, geografi to timer, skriving to timer og sang i en time pr. uke. Det ble også bestemt at det skulle holdes oftere tentamen, hvor en eller flere fra tilsynsutvalget skulle være

i bilene. En gang de ble utsatt for politikontroll, kastet noen av jentene seg ned på gulvet i bilen for at det ikke skulle synes at de var for mange. Heldigvis var det en hyggelig politimann som bare viste tegn til at de måtte sakke litt på hastigheten i en 30-sone, for så å vinke dem videre. Ja, det var nok flaks at vi ikke ble stoppet, minnes Solveig.

Teamet Solveig og Egil var et samlingspunkt for ungdommene, både på trening og kamper, men også på fritida. En av håndballjentene holdt til og med utdrikningslaget sitt hjemme hos Solveig og Egil, så for mange ble de et ekstra par med omsorgspersoner. Men de synes ikke innsatsen har vært noe offer. Vi syntes det var

Gammelt foto av Nøstet skole fra Skogerboka.

tilstede. Ny plan for fortsettelsesskolen ble vedtatt av skolestyret den 6. august 1917. Blant annet, ble det fastsatt at det skulle gis karakterer for «Flid, Orden, Opførsel og de forskjellige Fag» en gang hver måned i karakterbøker «der forevises i Hjemmet».

Lagt ned på grunn av elevmangel

Den 3. september 1927 vedtok skolestyret å legge ned Skoger fortsettelsesskole. Årsaken var så liten tilslutning av elever, at stats- og fylkestilskudd bortfalt.

Elvene ved fortsettelsesskolen har blant annet etterlatt seg en egen skoleavis, «Konene ved vannposten». Den er håndskrevet i en innbundet bok med stive permer, og ligger vel bevart i det historiske arkivet til Drammen kommune. Den første utgaven er ført i pennen lørdag den 17. desember 1921. Her kan vi lese gode fortellinger og politiske innspill fra elevene. Skoleavisa bærer preg av at elevene har hatt godt utbytte av undervisningen både i norsk og skriving. Språket er frodig og godt, og løkkeskriften er sirlig, pen og lett forståelig.

I den første utgaven kan vi lese følgende:

«Elevene ved Skoger fortsettelsesskole vil i år forsøke å gi ut en avis. Den tenkes å utkomme hver 8de dag i 2 spaltet format. Når vi har dristet oss til dette store foretagende, skjer det ikke av overlegenhet i skrivekunsten; men av trang til å meddele hver-

Forts. neste side

moro, slår Solveig fast. Byguttene Egil vil også framheve at han er glad han fant seg ei kone fra Skoger. Han minnes at det var et godt miljø å komme til, og gjennom foreningsarbeidet var det lett å bli kjent i bygda.

Heder og ære

Det ble mange år med administrering, trening, kjøring og dugnadsarbeid for Solveig og Egil. I rundt 40 år jobbet Solveig for håndballen i Nedre Buskerud generelt, og i Skoger spesielt. Så er de også begge tildelt Buskerud Håndballkrets fortjenestemerke, samt Norges Håndballforbunds fortjenestemerke i gull for den mangeårige innsatsen.

andre våre lengsler og inntrykk. Derneſt oĝſå for å høine våre kunnskaper og ſamtidig oĝſå gi dere eldre menn og kvinner forſtåeſen av at vi vil noĝet i livet».

At elevene har valĝt navnet «Konene ved vannpoſten», forklares ſlik: «Når vi har døpt aviſen ‘Konene ved vannpoſten’ ſå har det ſin grunn i at vi mener det at alle aviſer, hvilket parti de enn tilhører, ſå er de koner ved vannpoſten, og intet annet.»

Et av bidragene i aviſa er et brev ſignert Paal Plaſſen. Det er datert «Plaſſen i deſember 1992». Han ſkriver blant annet: «Hr. redaktør! Redaktøren får virkelig undskyldt at jeg inte har kunnet ſendt noen jordbruksartikkel til aviſen på ei ſtund; men ſaken er at jeg i hele høſt har vært ſå opptatt med denne kommunepolitikken, ſå jeg har inte fått tid til hverken å ſpiſe eller ſove, for inte å ſnakke om å ſkrive. For jeg ſkal ſi Dere, hr. redaktør, at jeg følte meg virkelig kaldet til å være med og overta bygdens ſtyr og ſtell. Jeg forſøkte at faa iſtand ſamarbeide med de forſkjellige partier; men det nytter inte. Jeg har for radikalt program ſa dem.» Den godeſte Paal later til å være en konstruert figur, for i brevet ſkriver han om livet i bygda på en ſlik måte at det neppe kan være ſant. I motsatt fall må han ha riſikert minſt en omgang juling eller to. Paal ſkriver litt nedlatende om alle ſom gir ſeg ut for å være ſå opptatt med både det ene og det andre av foreningsliv. Det er ikke noe for ham: «Nå har jeg ſagt, at jeg vil inte være med i diſſe almindelige foreninger: jordbrukslag, avhaldslag og griseavlſforeninger oſv. Men ſå her en dag fik jeg høre at noen pene jinter i Veſtbygda hadde ſtiftet en forening, ſom de kaldte: ‘Forening til morſkapens fremme’.

Naar de hadde ſamlet tilſtrekkelig penger inn i kaffen, ſaa holdt de en liten morſom kveld for ſig ſelv, med kaffe og kaker. Dette er noe ſom paſſer for dig Paal, tenkte jeg. Det er netop en forening ſom paſſer for dine evner og anlegg. Og ſaa meldte jeg mig

Fortſettelſeſskolen holdt til i Nøſtets ſkolelokale på Svelvikveien. Foto: Tone Sverreſſon Ørmen.

inn ſom livsvarig æreſmedlem. Men da kan du tru hu Perandrea vakna. Hu meinte paa det at jeg kunde more mig heime, og hu begynte å geſtikulere paa en ſå faretruende maate at jeg fandt det for ſikkerhets ſkyld beſt å melde mig inn i ſanitetsforeningen au. Naa ſkal det ſaavidt jeg har hørt dannes en bokſerforening, og da vil jeg melde mig ſtraks, for det er en videnskap ſom man kan faa praktiſk nytte av her på Plaſſen.

Neste gang hr. Redaktør kommer jeg til å ſkrive litt om hvad ſom bør gjøres for å opelſke rotteavlen i bygden. Rottene begynner å degeneres i en foruroligende grad.»

En uvanlig ſkolelag i 1941

Av: Gerd Barre, bearbeidet av Per Runar Thoreſen

Skolelagen under krigen kunne by på overraſkelſer og utfordringer ſom raskt kunne få utfordringer for den enkelte.

Alle former for proteſthandlinger og holdningskamp kunne medføre påtale og ſtraff. Som f.eks den gang 3 elever rev ned hirdplakater i klaſſerommet.

Det var i februar 1941 det året vi ſkulle ta middelskoleeekſamen. Vi ſkulle ha engeliſk med frk. Rynning i førſte time. Som vanlig var jeg ſendt ute, men fikk ſlenĝt meg ned ved pulten og hadde ſå vidt fått igjen puſten etter ſpringmarſjen hjemmefra. Da ſå jeg det. De andre hadde allerede oppdagert det, det var en lavmeldt hviſking ved pultrekkene. Nei, nå gikk det for vidt. Tre hirdplakater var hengt faſt på veggene. «Meld deg inn i NS» «Bli med i hirden» Fagre lyſhårede gutter og jenter i hirduniformer, og med vaiende faner. «Slik ungdom vil Norge ha» det var til å ſpy av. Akkurat da gikk døren opp og vår kjære lektor kom inn. Et forbauset blikk fanget opp hele elendigheten og hun ſtanſet et øyeblikk innenfor døren. Vi reiſte oss og hilſte henne velkommen på vanlig måte ved å ſynge

«How d’you do. We are with you to a man – we do everything we can – how d’you do miſſ Rynning- how d’you do» Om mulig var det ennå mer glød over ſangen denne råkalde vintermorgenen enn ellers. Vi ſatte oss igjen og timen gikk ſin gang.

Jeg ſkulte til ſiden og litt bakover. Der ſatt han – Nazigutten med antydning til kaldflir og med hirdmerket på jakkeſlaget.

En av de ſiſte ſkolelagene før ſkoleferien hadde det vært rene torgſlaget rett utenfor Latinkolen på Strømsø torg. En maſſe hirdungdommer fra andre ſteder var oĝſå kommet. Det ble ſalgſmål og mange ſkolekamerater ble puttet inn i Svarte-Marja og ble kjørt vekk.

Gerd Barre.

Jeg husker som det skulle vært i går at jeg så «vår» nazigutt truet lektor Rynning med gummikølle. Timen var slutt. De fleste gikk ut, men tre av oss ble igjen. Vessa, Knut og jeg. Som ved en felles innskytelse rev vi ned plakaten, krøllet dem sammen og puttet dem i papirkurven.

Selvfølgelig kunne ikke dette gå upåaktet hen. Neste time banket det på døren og det var beskjed om at de som hadde revet ned plakaten straks måtte komme til rektors kontor. De tre synderne reiste seg, og med bevende hjerter vandret vi avsted.

Men, nei, rektor Erling Kristiansen hadde et lunt blikk bak sine rynkede bryn. Han ba oss huske og ta hensyn til at det var en særs vanskelig tid vi gjennomlevet og at vi måtte være forsiktige så vi ikke åpenlyst provoserte og irriterte makthaverne. Lettet over at det ikke ble noen straff, ikke en gang en parade, dro vi tilbake til klassevenner som spent ventet på utfallet av besøket hos rektor. Slik er det jeg husker denne dagen og historien kunne sluttet der og da og alt ville være glemt i sinnet som en ikke helt vanlig skoledag i krigstiden. Men slik gikk det ikke. Vår nazi-venn tok saken i sin egen hånd. Noen dager senere fikk vi beskjed om å møte på kontoret til Nasjonal Samling. Jeg fortalte ikke dette hjemme. Min far var en radikal politiker før krigen, og jeg var redd for hvordan han ville te seg i denne sammenheng.

Vi troppet opp alle tre, og Knut hadde sin far med. Jeg husker ikke hva vi ble fremstilt for, men de sa at de så alvorlig på saken og at noe lignende ikke ville bli tålt. Som straff skulle vi sette oss inn i hva nasjonal samling sto for og lære programmet utenat. Dette siste skulle vår klassekamerat ta seg av. Jeg kan huske at jeg gikk der et par ganger, men det var en vanskelig lekse å lære så «lærereren» var nok ikke fornøyd med meg. Jeg hadde inntrykk

Gerd Barre

Vi har vært i kontakt med Gerd Barre's datter Berit Barre som bl.a. var sekretær i Historielagets styre på begynnelsen an 1990-tallet. Nå er hun prest i Røyken Kommune. Hun hadde ikke noe imot at denne arkiv-funnede artikelen kom på trykk i Historielagsnytt.

- Gerd Barre vokste opp i Strømsgodset og bodde bl.a. i Konnerudveien og Lassebakken.
- Hun utdannet seg til fysioterapeut og jobbet på Buskerud Sentralsykehus.
- Skulkerud og Gravdal skog hadde vært i Berits fars eie og tilhørte familien i over 100 år.
- I Berits barndomstid tilbragte familien mye tid på Skulkerud på Vestskauen. Skulkerud ble i sin tid kjøpt av Berits oldefar Christen Olsen og solgt til Selvik Bruk AS i 1905.

Berit kan videre fortelle at under krigen hadde de en «hemmelig ku» der inne på Skulkerud og bar melken gjennom byen i en bøtte med blåbær på toppen.

av at det var jeg som var mest hjemsoekt, bokstavelig talt også, han kom hjem til meg og ville snakke med meg. Heldigvis var det jeg som åpnet døren, Jeg ba ham vente utenfor, fikk hentet yttertøyet i farten og ropte inn at jeg kom snart tilbake. Hva vi snakket om husker jeg ikke, men det var vel om hvilken strålende tid det ville bli når Hitler hadde vunnet krigen og NS ville bli det store og enerådende politiske parti, og jeg måtte ikke være så dum at jeg ikke meldte meg inn – bla- bla- bla. Jeg gadd ikke svare, jeg måtte inn igjen. Mer var det ikke og noe mer plaging ble det heller ikke. Lektor Kinck- våre klasseforstander, ville gjerne vite hva som hadde passert, og han ble meget oppbragt over at en elev på egen hånd hadde straffet medelever for noe som hadde foregått i en skoletime. Enden på den visen var at vår «Nazivenn» fikk NG i oppførsel til middelskoleeksamen. Det var heltmodig gjort av lektor Kinck og ære være hans minne.

28 år senere, i 1969, feiret vi 25-årsjubileum for vårt artiumskull. Jeg husker jeg danset med lektor Bassø, (han var for øvrig veldig flink på dansegulvet), « De husker vel ikke meg « sa jeg. (jeg het Gerd Kraglund den gang) Han stanset midt i dansen og sa. « Jo, navnet husker jeg meget godt. Den saken med NS-plakater i klasserommet og det som derav fulgte, var en stor sak i skolens historie under krigen» Slik fikk jeg vite at det hadde foregått ting bak lukkede dører. Hva som der ble bestemt, kan lese av gamle referater fra lærerrådets møter i 1941.

Gerd Barre avla eksamen ved Latinskolen i 1944.

Litt traktorhistorie

Selve ordet «traktor» kommer fra latin og betyr «trekkraft». Den første traktoren i Norge kom i 1908 til Dønnes gods på Helgeland-skysten. Den var bensindrevet og vanskelig å holde i drift, og det «teknologiske eksperimentet» ble mislykket. Senere kom traktorer i mellomkrigstida, men de var lite effektive og til dels farlige, siden de manglet et løftearmsystem. Etter krigen kom så Gråtassen med hydraulikk og løftearmer og revolusjonerte jordbruket. Som en bonde skal ha sagt på Jæren under en demonstrasjon av en Gråtass i arbeid: «Eg ser det, - men eg trur det ikkje!»

Tekst og foto: Inger Johnsrud

Vi er på besøk på Østre Hanevold hos Harald Hindhamar for å prate litt traktor. Ryktet forteller at han skal ha flere gamle traktorer stående lagret, og når Harald velvillig slår opp dørene kan jeg ved selvsyn slå fast at her står det tre eksemplarer traktorhistorie. Innerst finner jeg en Ferguson Gråtass fra 1949, som riktignok ikke er grå lenger, men som har fått en «makeover» i rødt. Ved siden av står en ganske ungdommelig 1958-modell, en blå Ford Major. Men den største rariteten for meg er en Lanz Bulldog fra 1951, en traktor jeg ikke kan huske å ha sett maken til. Flott kan jeg ikke si at den ser ut der den står, rusten og medtatt, men sterk og kanskje litt fryktinngytende. Og farlig kunne disse Lanzene være, forteller Harald. Når de skulle startes var det nemlig ikke sjelden at selvstarteren ikke virket (eller ikke fantes ennå), og da måtte man varme opp glødehodet med varmelampe, ta av rattet, tre det inn på svinghjulet på siden av traktoren og sveive rundt. Når da motoren tente var det om å gjøre å røske til seg rattet i

Harald Hindhamar med sin Ford Major 1958.

samme sekund, ellers fikk det en fart som etter hvert slengte rattet med stor kraft ut i periferien, og da gjaldt det å ta beina fatt det en maktet så en ikke sto i veien for flygende ratt.

I det hele tatt kunne en få mye trim av å kjøre traktor før de mer moderne traktorene kom. Harald forteller at Lanzen hadde så stor svingradius at når han var ute og pløyde med den, så måtte han begynne å dra på rattet mens han ennå var «midt nedpå jordet», samtidig som ploegen måtte løftes manuelt når han nådde enden av jordstykket, siden det ikke var hydraulikk på traktoren. Han kan huske at han som unggutt ikke hadde lange nok armer til å rekke fram til både ratt og plog samtidig, så da var det å hale og dra i rattet før svingen skulle tas (det var dårlig med servostyring den gang), for så å slippe rattet, hive seg rundt på setet og gripe etter snora bak for å løfte ploegen, mens traktoren gikk for egen styring, til ploegen hang på plass bak traktoren igjen, for så å hive seg tilbake for å styre traktoren, som forhåpentlig var noen lunde på rett kurs. Så helsestudio trengte man ikke for å trimme kroppen.

Heller ikke trengte man gå langt for å treffe folk. Så lenge hestene fortsatt var i bruk i onnene, og særlig under og etter krigen, da slekt og venner tydde til bondegårdene for matauk, husrom og ferie, så var det små samfunn av folk på gårdene. På Hanevold var det folk «i hver en krok», og Harald forteller at de til og med en sommer stilte eget fotballag og spilte mot Skoger Idrettslag. Heldigvis for idrettslaget tapte vi, humrer Harald.

Selv om traktoren gjorde sitt inntog hadde de hester på Hanevold helt fram til begynnelsen av 60-tallet. Hestene ble brukt i slåttonna fram til Gråtassen ble kjøpt brukt i 1956. Lanzen var ikke brukendes til annet enn våronna. På 500 mål innmark, mest tilsådd med gras, brukte de seks hester i slåttonna. To ble innleid og fire hadde de fast på gården. To og to hester gikk foran redskapene og dro. Det var tungt arbeid for hestene i varmen. I tillegg var masse folk hentet inn for å få høyet i hus. Med Gråtassen ble arbeidsbyrden betraktelig redusert. I dag er riktignok halve eiendommen leid ut til golfbane, men nå er det bare en deltidsbonde og en pensjonist som driver gården ved hjelp av et par-tre traktorer.

Bildet av denne Lanz Bulldog 1930 er hentet fra annet sted. Harald har en yngre utgave men ikke lett å fotografere sammen med øvrige ting på «traktorlageret».

De første store og kraftige traktorene kunne ikke løfte opp redskapen som hang etter traktoren, men bare fortsatte å dra selv om redskapen bak var blitt hengende fast, slik at traktoren i mange tilfelle steilet og kastet av føreren, som havnet under redskapen bak eller fikk traktoren over seg. Dette forårsaket mange stygge ulykker.

Den irske bondegutten og maskingeniet Harry Ferguson skjønte at grunnen var at det ble et bevegelig ledd mellom traktoren og redskapen. Det var kanskje ikke så farlig når det var en hest som dro, men med traktorkrefter ble det veldig farlig. Harry utviklet derfor et trepunkt-system hvor redskapen var festet til traktoren på tre punkter. Dermed ble traktoren mindre farlig. I tillegg kom hydraulikksystemet som kunne løfte redskapen bak.

Det var hester som ble skremt og fløy ut. Det fortelles om en arbeidssky hest som gjemte seg mellom kuene på enga for å slippe å bli henta inn til arbeid. Hestene måtte ha mat og hvile midt i travleste onna. Så kom den lille Gråtassen som gikk jevnt og trutt. Den hadde gummihjul, den var ikke større enn at den kom inn de samme dørene som hesten, i tillegg til at den ikke var dyrere enn at de fleste bønder hadde råd til å kjøpe den. Den hadde 20 hestekrefter og en driftsikker bensinmotor. I 1951 fikk den også dieselmotor. Det var nye tider.

I 1956 ble det likevel slutt på produksjonen av Gråtasser, etter å ha passert 517.000 eksemplarer. Gråtassen revolusjonerte jordbruket både i Norge og i mange andre land. Etter hvert kom det flere alternativer på markedet, som Fordson Major og Dexta, men ingen traktor har vel blitt så populær og fått et så langt liv i folks bevissthet som Gråtassen. Ikke minst har våre minste fått et nært

Gråtassen har revolusjonert landbruket og gledet mange små.

forhold til Gråtass via dagens forestillinger, filmer og sanger med traktoren med de snille øynene som frontfigur og helt.

Ikke bare folk har en biografi. En ting har også sin biografi. En traktor har en gang gått fra å være symbolet på det moderne, til å bli umoderne, utrangert, gjemt bort bak en låve og glemt. I beste fall kan den «gjenoppstå» som museumsgjenstand. Som i kjelleren hos Harald.

Løypemaskin Bombi

Tekst: Per Runar Thoresen

På bladet ser dere førstesiden av Konnerud Sport i 1979. Leder i Konnerud Idrettslag Geirr Kihle kan fortelle oss at Løypemaskinen Bombi var Konnerud ills første løypemaskin. Maskinen ble innkjøpt av skigruppa høsten 78 (noen måneder etter SKI NM på Konnerud) og var finansiert med penger fra NM. Det skapte litt bølger i Hovedstyret og Kjell Nordahl kasserer, fikk oppgaven med å plassere resten av pengene. Plasseringen ble kalt oljepenger og resulterte i sin tur i egenkapital i Konnerudhallen.

Løypeprepareringen under NM ble foretatt av Drammen kommune med to Bombardier, storebrødrene til Bombien. Maskinen ble levert fra et firma som het Colbjørnsen & co, og vi betalte, tror jeg, kr 75000. Det er en viss forskjell på størrelsen sett i relasjon til dagens maskiner.

Ny løypemaskin.

Litt Konnerudhistorie fra nabolaget til «nykjærka»

Tekst: Normann Solberg

Foto: Per Runar Thoresen

«Den står det Kongsberg på» var en vanlig ordtørke og brukte en det var betydningen at saken var prima eller førsteklases om du vil. Onkel Olaf brukte uttrykket når vi spilte kort nede på Solberg. Da stakk han og triumferte. «Den står det Kongsberg på « og så hvilte han gjerne tommelen på kortet. Ikke noe var bedre naturligvis enn spareset for det sto det virkelig Kongsberg på. Her vi bor i grenselandet til Solberg ser vi daglig fra våre stuevinduer ned på den vesle haugen hvor våningshuset på Solberg lå. G.nr 80. br.nr 6 i Skoger herred, Vestfold fylke, tidligere benevnt som Jarlsberg grevskap. I dag en del av Drammen by i Buskerud fylke.

Værket

Vår bydel Konnerud som i tidligere tid hadde sin oppblomstring i forbindelse med skjerp og gruvedrift var for en stor del eiet av greven på Jarlsberg og bygda ble derfor benevnt som Jarlsbergverket, ofte forkortet til bare Verket. Drømmen til greven var at han skulle finne selve sølvåra i åsene her. Kalven ligger på Kongsberg ble det sagt, men kua oppe på Jarlsbergverket. På Kongsberg var det selveste kongen i København som «eide» gruvene og drifta av dem. Nå får en tro at greven hadde håp om å overta hegemoniet. Men det skulle ikke gå som han tenkte. Da lykken lot vente på seg og drifta begynte å tyngre så han seg nødt til å selge hele Verket med så vel dammer, smier, gruver, gårdsbruk og plasser,- ja alt sammen.

I 1777 ble det holdt auksjon. Hele «sulamitten» ble stykket opp og solgt. Det var jo mange boplasser og litt jord hadde de fleste for å kunne ha dyr så vel til kost som logi, men først hadde han tilbudt kongen i København å kjøpe han ut. Det lyktes ikke. Kongen lot seg ikke lure og dermed ble det som nevnt auksjon.

Byggedikteren Goro Halden har laget flere historiske skuespill om bygdehistoria vår og vil være til stor glede for etterslekt og nyinnflyttere.

Nykjærka

Akkurat her Konnerud Nye Kirke ligger var det flere bruk. Nevnes kan Solberg (Røyseplassen). Bakken og myra, Gåserud(Rørvollen), Skarrebråten, Samuelsenvollen og Tverkholt. Deler av disse lå her hvor sentrum på Konnerud ligger i dag med kirke og forretninger til like med Kiwi og den gamle bensinstasjonen (Esso). Det er vel vanskelig og forklare grensene uten karter i dag. Akkurat her Nykjærka ligger hørte tomta i hovedsak til Solberg og Gåserud (Gåserudbråten) Her lå også Skarrebråten og hovedbruket Eckholt av hvilket parseller har blitt oppstykket etter hvert. Gruvedrifta tok slutt og mange av småbrukene kunne ikke brødfø eierne med familiene som jo etter hvert ble store – 8-10 unger. Ved 1800-1900 årskiftet kunne det gjerne være enda flere unger. Det ble for de fleste enten å «emigrere» eller ta jobb i byen (Drammen). Mange ble håndverkere og flere av dem murere. Så også mine foreldre. Såvel oldefar som farfar var murmestere og min egen far og to

av hans brødre murere. Den ene av den byggmester. Men jernbanen var også en populær arbeidsplass, og særlig verkstedet på Sundland. Det kunne være litt av en arbeidsvei. Nedover til byen gikk det vel lett, men opp igjen var det verre. Det hører vel med til sjeldenhetene i dag at noen Konnerudverkinge går ned til byen på arbeid og hjem igjen etterpå. Fra Valdres (Nordli) (Øst for Svensedammen) gikk gubben helt til teglverket på Lierstranda dag ut og dag inn. En dag mistet han den ene handa si i ei arbeidsulykke. Han hadde som de fleste en stor barneflokk, men sykdomsepedimier rduserte den til bare to. Harde tider den gang uten trygder og sykekasse.

Det kan være artig og nevne at straks nedi skogen her (på toppen av dagens akebakke) lå bruket Bakken som senere ble innlemmet i Solberg. I den vesle stua der bodde en svenske som het Jonas og hans familie. De hadde vel kanskje ei ku, griser og høner, men også flere barn. En av etterkommerne startet i sin tid Drammens is. Det var før kjøleskapenes tid og han drev med isforretning ved å skjære is på Svensedammen. Her hadde han et ishus hvorfra han fraktet is rundt om i bygda, ja kanskje til byen til og med.

«Du er den første vi skyter Jonas»

Det er mye historie i våre dager fra 1814, 1905, 1914. Det var spente tider . mobilisering til frigjøringskamp. Rundt om i landet ble det organisert skytterlag, så også her på Konnerud og mange var medlemmer og trente med sine våpen. Jonas svenske var omgangsvenn med mine besteforeldre på Solberg. I 1905 var det stor spenning. Vile det bli krig med svenskene? Jonas satt på Solberg og språket med mine besteforeldre da farbror Karl kom. Samtalen utdypet seg om saken da onkel plutselig sa. «Ja, smeller det Jonas, er du den første vi skyter» Vel, Jonas var vel ikke den eneste svensken på Konnerud. Det finnes flere familier som i gruveperioden hadde aner i Herjedalen og gruvedriften på andre siden av kjølen. Jeg antar Jonas levde fredelig i hytta si. For han fikk etterslekt her i området representert også i våre dager.

Personlig kjenner jeg, og kjente flere. Ja, la dette være et lite glimt inn i fortid her i Kirkeområdet..

Været

Av: Goro Halden

Været i år har ikke vært som det pleier å være. Det skyldes kanskje noe nytt i vår atmosfære. En vinter kom med uvanlig mye snø i stor stil og en sommer så varm og fin som ingen har sett maken til.

La meg se på været den første dag dette år. Den kom med mildvær, sludd og snø. Værboka sier at vi får fint vårvær.

3. januar. Denne dagen befinner jorda seg nærmest sola og grått overskyet vær med snø det var på denne dag. Slikt vær får vi utover vinteren sier værboka mi. Da blir det vel vær av mange slag. *9. januar* (Julianne dag) er merkedag for juli og august. Tenk sol og varmt vær det var på denne dag og heller varmere enn det pleier å være på disse tider. Det spår fint varmt vær i juli og august. Da får vi se om det stemmer siden.

13. januar (20 dag jul) Om det blir snø i dag blir det minst 20 snøfall før sommerdagen. Dagen kom med mye snø og snøbrøyting det ble.

15 minus og bare halve vinteren var gått, men den strengeste kulden var igjen sto det i værboka mi. Ja slik var været midvinterstid.

Natten til 17. januar det snødde som besatt. 40 cm. Snø det kom denne natt.

Dagen derpå det snødde enda mere. Ufremkommelig det ble overalt. Noe med været var galt. Hvor i all verden kom all denne snøen fra? Da Steinar med brøytebilen kom ble jeg glad.

19. januar snødde det dagen og natten med. Skiføre det ble, og mange var glad for det.

Dagen etter var det oppholdsvær, minus 5 og overskyet vær. Senere i uka det snødde natt og dag. Det ble kulde, vind og sludd, ja vær av mange slag.

25. januar (Påls messe) midvinterstid. Nå var en midt i snøen. Bare halvparten av vinterens snø hadde kommet nå. Hvor mye snø skulle vi få?

28. januar (Carols dag) Stort snøfall. Brøytebilen på plass igjen, og takras kom i store mengder. Det var jo fare på ferde med mildvær og glatte farlige veier. Ufyselige greier!

2. februar (kyndelsmesse) Den dag var det overskyet vær og 0 grader. Det tyder på mild vår og godt år. Slikt vær kan vi få i sju uker sies det. Så får vi vente og se. Det stemte nokså bra for februar kom med mildvær snø og sludd. Og så tenk 3 feb. tittet solen frem. Det var gledelig å se for solen hadde ikke vist seg på dager og uker, men dagen derpå kom det sne igjen i store mengder.

12. -14. februar kom det verste snøvær denne vinter. Vanskelige kjøreforhold, ufremkommelig. Mange satt fast i sne til langt på kne, måke og brøyte på gater og veier mangt ett sted.

Senere kom 1 stort snøfall med vind og sludd. Ja et ufyselig vær, glatte veier her og der.

17. februar kom endelig sola nesten en hel dag

Senere kom det sne hver dag nesten uavbrutt. Ville det aldri ta slutt! Så kom Mars mnd. Med ski cup i Drammen. Det ble overskyet mild vær og masse rekorder på ski. Nå lakket og led det mot vår og sommertid. Mye sne lå igjen og regnet kom og smeltet snøen etter hvert for den var det mye av i vår. Snart var det

Æresmedlem Goro Halden på sangkorets skirenn Sanitetshuset 1991. Som mangeårig skuespillforfatter har hun sansen for historiske antrekk. Foto: Arkivbilde.

gravvær i lufta og tidlig vår. Påsken kom sent i år og palmesøndag var været bra med sol og klart vær.

Palmesøndag klar gir godt år. sies det.

Påskedagene kom med fint vær og sol nesten uten sne. Det var rekord og lover bra for sommerværet. April Kom med fint vårvær, men med kulde om natten. Mai kulde gir bondens lader fulle. 25 mai (Urbanus) merkedag for sommerværet. Det var sol og svært varmt den dag.

Får vi en varm og solfylt sommer? Vi får se når tiden kommer. *Juni* mnd. Kom med strålende vær. Det var sol og sommer med regnbyger iblant hele måneden frem. Det var fare for tørkesommer nå. Hvordan ville dette gå? + 20-35 grader hver dag var i varmeste laget.

Det ble uteliv og bading på mangt et sted, Alle frydet seg med det. Juli mnd. Kom med samme fine sommerværet. Ferieværet var bra, slikt vær vil vi alle ha. 20 juli (mari vassøse) med skyfri himmel sol og 30 varmegrader, det spår fint vær alle hundedagene som ellers pleier å være både regnfulle og ufyselige.

25. juli (Jacob våthatt) varmt fint vær. Sjusover dagen pleier å være regnfull og uten sol, men i år var alle hundedagene slett ikke slik de pleier å være, med regn og overskyet vær. Det vokste og grodde så fint og det blomstret overalt, men litt tørrvær det ble. Regnet kom når tørken var som verst.

August kom med sol og varme både natt og dag, september På samme vis. Det var ønske vær hele måneden frem. Nå er høsten her og i dag 16. oktober kom den første sne i år. Tiden bare går og går.

Takk for snø og is på vinterstid!

Takk for våren med håpet i!

Takk for god sommer med sol og varme. Nå er høsten kommet og det lakker og lir mot vinter og juletid.

Returadresse:

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Knalltilbud! - Julegaver med innhold

Unikt innblikk i Konneruds 2-300 år gamle historie fra Gruvedriften da det jobbet 3-400 personer på Konnerud.

- Konnerudverket
- Vandring langs et vassdrag

En bok til kr 150,- eller 2 bøker til kr 200,-
(du velger bok)

e-post: post@skhist.no eller ring
Per Runar Thoresen tlf. 908 81 824

1 bok
kr 150,-

Begge bøkene
kr 200,-

Verdt å huske...

Årsmøtet på Sørvangen
Torsdag 19. mars 2015

Vestskogdagen
Søndag 31. mai 2015

Medlem i historielaget?

GRATIS MEDLEMSAVIS! Ønsker du å bli medlem og få dette fine bladet «gratis» i din postkasse?

Bli medlem i Historielaget for kr 200,- pr år.

Send penger med angivelse av avsender til konto: 2310.21.21554

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

